

РЕЗЮМЕТА НА НАУЧНИТЕ ТРУДОВЕ

на

Доц. Бистра Георгиева Димитрова, дн

За участие в конкурс за заемане на академична длъжност „Професор“
в професионално направление 7.5. Здравни грижи, по специалност:
„Уелнес (Wellness) култура“

I. КНИГИ, МОНОГРАФИИ, УЧЕБНИЦИ И УЧЕБНИ РЪКОВОДСТВА

МОНОГРАФИИ

1. **Dimitrova. B.** (2019). *New smart educational model "Wellness instructor"*. Monograph. Ed. Avangard Prima, Sofia. ISBN: 978-619-239-150-8. (в обем от 163 стр).

Резюме

Монграфията е представена като хабилитационен труд в конкурса за заемане на академична длъжност „Професор“ в професионално направление 7.5. Здравни грижи, по специалност: „Уелнес (Wellness) култура“. Компетентностите на специализирания персонал при обучението на обучители по уелнес култура проявяват специфичност на проявление. Представени са в обобщен вид оригинални методи и средства, характерни за професионална реализация на кадрите в Нишовия туризъм. Монграфията прави първи опит за трансфер на добри практики, относно теоретични знания и професионални умения, ефективни практически продукти и сравняване на индекса на Уелбийнг, придобити по време на наш международен обмен през последното десетилетие и е разработена на 162 стандартни страници. Представено е обобщение на базата на личния ни опит за транснационално сътрудничество и усилия за създаване на нови образователни програми за доставчици на ПОО и икономически участници в областта на уелнес туризма - част от нишовия туризъм. Новият интелигентен модел включва разработването на стандарт за интелектуална продукция за курс на сертифициране за нова професия „Уелнес инструктор“. Монграфията е посветена на належащите нужди на европейската индустрия за уелнес туризъм, а именно липсата на обучен персонал, който да предоставя висококачествено специализирано обслужване на клиенти. Новият интелигентен модел ще снабди обучителните центрове с пълен анализ за икономическия растеж на Уелнес индустрията и социалната необходимост от конкретна учебна програма и най-вече стандарт, който да се прилага при предоставяне на диплом или сертификат на професионалисти, които вече притежават професионална квалификация в някои от професиите, включени в професионалната област на нишовия туризъм и/или хотелиерството. Това би довело до попълване на празнината за квалифициран персонал, който да изпълнява ролята на инструктори за уелнес и уелбийнг. Нашата амбиция е също така да гарантираме, че непрекъснатият процес на обучение през целия живот, който се предоставя в ЕС, добавя допълнителни звена (резултати от обучението) към вече придобити квалификации и нива, като по този начин допринася за повишаване на пригодността за работа и съгласуваност с настоящите нужди на нишовия туристически и хотелиерски сектор. Приоритетът се основава на съобщението на Брюж (2011 г.) и следния работен документ на служителите на

Европейската комисия, наречен Професионално образование и обучение за по-добри умения, растеж и работни места (2012 г.), който поставя глобалната цел до 2020 г. да повиши качеството на професионалното обучение и образование чрез подобряване на качеството и компетенциите на обучителите и засилване на сътрудничеството между институциите за професионално обучение и предприятия. Новият интелигентен модел има за цел да въведе положителна промяна в един от най-популярните и бързо развиващите се икономически сектори в Европа, като комбинира усилията на известни членове на СПА и уелнес индустрията, работодатели и напреднали доставчици на ПОО, за да се гарантира, че всички интелектуални резултати са в съответствие с текущите и нововъзникващите тенденции за развитие на умения в тази област. В допълнение, новият интелигентен модел ще предложи уникален метод за тренинги чрез проектиране, тестване и производство на мобилно приложение „Уелнес Инструктор“. Този смарт инструмент (чието съдържание е описано в монографията) се създава за да се осигури безплатен и отворен достъп иновативно обучение, съобразено с изискванията в цифровата ера. Новият интелигентен модел допълнително резонира с новите характеристики и мета приоритетни линии на Еразъм + като разпространение и използване на резултатите от Европейските иновации за отворен достъп до нови образователни продукти (приложението за обучение Wellness Instructor е достъпно безплатно за различни целеви групи) и многоезично (доставяме продукти на 5 езика: EN, BG, EE, MK, DE).

Abstract

Professional staff competencies during the process of training and education on Wellness culture exhibit specificity of manifestation. We present in a summarized form of original methods and tools, the characteristic for professional realization in Niche tourism. An attempt to transfer best practices of theoretical knowledge and professional skills, effective practical products and benchmarking the Well-being index acquired during international exchanges over the past decade and is developed on 162 standard pages.

The Monograph present a summary based on our personal transnational cooperation experience and effort to create new educational programs for VET providers and economic actors in the field of wellness tourism – part of the Niche tourism sector. The new smart model includes intellectual output with VET course for the emerging “Wellness instructor” occupation. The monograph is addressing a pressing need of the European wellness tourism industry, namely the lack of trained staff to deliver high quality specialised customer service.

The new smart model will equip VET providers with full syllabus and standard to apply when delivering continuous VET (C-VET) to professionals already holding a vocational qualification in some of the occupations included in the professional field of Niche Tourism and Hospitality. This would lead to filling in the gap for qualified staff to act as wellness instructors, due to this vocation still not being formalized in many countries at secondary education level. Our ambition is to also ensure that the continuous training process to be delivered, adds additional units (learning outcomes) to already acquired qualifications and levels, thus contributing to increasing employability and consistency with the Niche tourist and hospitality sector's current needs.

This main project feature is coherent with another sector specific priority, i. e. further strengthening key competences in VET curricula. The priority is based on the Bruges Communiqué (2011) and the following EU Commission staff working document called Vocational education and training for better skills, growth and jobs (2012), which sets the global goal up to 2020 of raising the quality of VET by improving quality and competences of trainers and to enhance cooperation between VET institutions and enterprises to ensure teacher development is up-to-date. The new smart model is aiming to introduce a positive change in one of

Europe's most popular and fast developing economic sectors by combining the efforts of renowned members of the spa&wellness industry, employers and advanced VET providers to ensure that all intellectual outputs are in line with current and emerging skills development trends in the field.

In addition, the new smart model will propose a unique delivery method by designing, testing and producing a "Wellness Instructor" mobile Application, in order to ensure free and open access innovative training embedded in the digital era.

The new smart model further resonates the main new features and meta priority lines of Erasmus+ such as dissemination and exploitation of EU results in open access to new educational products (the Wellness Instructor learning app is available for free to different target group) and multilingualism (we deliver products in 5 languages (EN, BG, EE, MK, DE).

2. Димитрова, Б. (2019). Интелигентни компетенции за нишов туризъм : специализирани знания, интелектуални и практически умения. Монография. Изд. Авангард Прима, София. ISBN: 978-619-239-148-5

Резюме

Монографията е представена съобразно изискванията в Правилника на НСА „В. Левски“ за участие в конкурс за заемане на академична длъжност „Професор“ в професионално направление 7.5. Здравни грижи. Този труд е в подкрепа на развитието на специалността „Уелнес (Wellness) култура“ в България чрез формиране на специализиран персонал още в средното образование. Приносният характер на монографията е в подкрепа на създаването в България на среда за икономика основана на знанието чрез приобщаващ интелигентен растеж. Прилагането на моделиращи рекреативни двигателни програми и Wellness въздействия води до повишаване на жизнеността, мотивацията и творческата активност (креативност и иновативност) на гражданите.

Новаторският творчески характер на монографията се състои в детайлното разработване на специализирани знания, личностни компетентности, интелектуални и практически умения за нова Европейска професия: „Уелнес (Wellness) инструктор“. Разработено е съдържанието на Смарт приложение (Smart App) чрез което става възможно обективното външно оценяване на Интелигентни компетенции на специализиран персонал за нуждите на Нишовия туризъм. Съдържанието на учебните дисциплини е хармонизирано с Европейската квалификационна рамка и промените в българското законодателство за средно образование. Създаден е смарт инструмент за външна оценка на професионални компетенции съобразен с нуждите на бизнеса.

През първото и второто десетилетие на XXI век Индустрията на свободното време, Рекреативната индустрия и Нишовият туризъм са единствените социалноикономически направления, които не се повлияха от световната икономическа криза. Практиките на здравословен начин на живот (Wellness life style) се утвърдиха като съществена част от динамичния индивидуален график на съвременния човек. Тяхна неразделна и частна област е Wellness¹ индустрията, която се изправи дори срещу финансовата криза като отбелязваше годишен ръст на приходите между 7,6–8,0%, а през 2019 стигна до 12%. Особено сред хората в активна възраст, широко разпространено и с нарастващо търсене е потреблението на Wellness услуги в специализирани центрове или туристически дестинации. Предлагащите рекреативни двигателни продукти с моделиращ тялото ефект повишават самочувствието, жизнеността и здравната превенция от заболявания на гражданите/клиентите. Те се

предлагат в широк спектър на суша и във водна среда в търсене на ефективни антиейдж (подмладяващи) програми, съхраняващи здравето, младостта и красотата, психологичния и емоционален комфорт. Wellness индустрията е разпространена в еднаква степен в градска и ваканционна (туристическа) среда, а след 2016 г. експертите активно заговориха за Wellness в дома, на работното място, на дестинацията, дори в строителството и архитектурните решения. Съвременната концепция за превенция чрез здравословно качество на живот дефинира следните видове Wellness: физически, емоционален, духовен, социален, природосъобразен, интелектуален и интерактивен. Предлагащите Wellness методи са насочени към въздействия за релаксация и енергизиране чрез комбиниране на рекреативни двигателни програми, здравословен хранителен режим, приемане на течности с билкови екстракти, практикуване на цвето-, арома-, хидро- и музикални въздействия. Този комплекс от полезни практики се обогатява и от прилагане на принципите от Европейската концепция за зелена философия и позитивна емоционална динамика (Emotional dynamic). Wellness практиките обхващат здравословен баланс, позитивно жизнерадостно излъчване и активно общуване с природата. Качеството на услугите в Wellness центровете има пряко влияние върху творческата активност, самочувствието и емоционалния баланс на съвременния човек. Wellness потреблението се утвърди като възможност за подобряване качеството на живот чрез прилагане на методики за рекреация, красота, подмладяване, природосъобразен и духовен комфорт.

Abstract

The monograph is presented in accordance with the requirements of the Rules of the NSA "V. Levski" for participation in a competition for the academic position "Professor" in the professional field 7.5. Health care. This work supports the development of the specialty "Wellness (Wellness) Culture" in Bulgaria through the formation of specialized staff in secondary education. The contribution of the monograph is in support of the creation in Bulgaria of an environment for a knowledge-based economy through inclusive smart growth. The application of modeling recreational motor programs and Wellness impacts leads to increased vitality, motivation and creative activity (creativity and innovation) of citizens.

The innovative creative character of the monograph consists in the detailed development of specialized knowledge, personal competencies, intellectual and practical skills for a new European profession: "Wellness (Wellness) instructor". The content of the Smart App has been developed, through which the objective external assessment of Intelligent Competences of specialized staff for the needs of Niche Tourism is possible. The content of the courses is harmonized with the European Qualifications Framework and the changes in the Bulgarian legislation for secondary education. A smart tool for external assessment of professional competencies tailored to the needs of the business has been created.

In the first and second decades of the 21st century, the leisure industry, the recreational industry and niche tourism are the only socio-economic areas that have not been affected by the global economic crisis. The practices of a wellness lifestyle have established themselves as an essential part of the dynamic individual schedule of modern man. Their inseparable and private area is the Wellness1 industry, which even faced the financial crisis, recording annual revenue growth between 7.6-8.0%, and in 2019 reached 12%. Especially among people in active age, widespread and in growing demand is the use of wellness services in specialized centers or tourist destinations. The offered recreational motor products with a body modeling effect increase the self-confidence, vitality and health prevention of diseases of the citizens / clients. They are available in a wide range of land and

aquatic environments in search of effective anti-aging (rejuvenating) programs that preserve health, youth and beauty, psychological and emotional comfort. The wellness industry is equally widespread in urban and holiday (tourist) environments, and after 2016 the experts actively talked about Wellness at home, at work, at the destination, even in construction and architectural solutions. The modern concept of prevention through a healthy quality of life defines the following types of Wellness: physical, emotional, spiritual, social, environmentally friendly, intellectual and interactive. The offered Wellness methods are aimed at effects for relaxation and energization by combining recreational exercise programs, healthy diet, fluid intake with herbal extracts, practice of color, aroma, hydro and music effects. This set of useful practices is enriched by the application of the principles of the European concept of green philosophy and positive emotional dynamics (Emotional dynamic). Wellness practices include a healthy balance, a positive cheerful radiance and active communication with nature. The quality of services in Wellness Centers has a direct impact on the creative activity, self-esteem and emotional balance of modern man. Wellness consumption has established itself as an opportunity to improve the quality of life through the application of methods for recreation, beauty, rejuvenation, environmentally friendly and spiritual comfort.

3. Димитрова, Б. (2019). *Артистично плуване в образователната система.* Монография. Изд. Авангард Прима, София. ISBN: 978-619-239-149-2

Резюме

Монографията обобщава дългогодишната образователна традиция на акредитираните специалности по плувни спортове и в частност Артистичното (синхронно) плуване към катедра "Водни спортове" на НСА „В. Левски“ и е в обем от 197 страници. За първи път е направен опит да се диференцира теоретичния компонент за нуждите на двата вида спорт в образователната система. Подобен подход е наложен от промяната във философията на българските образователни стандарти след 2001 година. Политиката на страната ни след членството в европейския съюз, предизвиква хармонизиране на държавните изисквания с тези на водещите европейски образователни модели. Направените промени в предмета физическо възпитание и спорт в общообразователните училища, отвориха врати на голям брой спортове. Тяхното изучаване е право на демократичен избор от всеки училищен педагог, предимно съобразен с материалната база и регионалната традиция на съответното училище. Към ядро водни спортове са включени плувните спортове синхронно плуване и водна топка. Това е и една от фундаменталните промени направени в общата рамка на ядро "водни спортове". Учебните програми за средната образователна степен позволяват при избор изучаването и на спортовете гребане и ветроходство. Областта "физическа култура и спорт" е сред малкото създаващи еднаква възможност за преход от физическо усъвършенстване към психическо равновесие. Този вид личностно единство, наградено с конкретен вид познания, очертава образа на бъдещия млад човек – "Гражданин на Европа". Важна образователна промяна е създаването на интердисциплинарна междупредметна връзка във всички програми, на всички структурни нива в образователната система у нас и в Европа. Монографията е предназначена за обучение на студенти в образователно-квалификационна степен "бакалавър" и „магистър“ в професията „Педагог по вид спорт“. Паралелно тя ще подпомогне дидактическото интердисциплинарно израстване на студентите от българските

университети обучавани в департамент или факултет "физическо възпитание и спорт". Отчетени са актуалните потребности за качеството на специалистите-спортни педагози, чиято социална мисия е здравната превенция на учениците. Цел на разработката е да систематизира, анализира и представи модулно тематично съдържание по синхронно плуване, за усвояване основите на техниката (стандарт-1) от вариант "Б" на ядро водни спортове, в прогимназиалния етап. Съдържанието на представената система, която конкретизира целите, образователното съдържание и педагогическата технология в образователно-възпитателния процес по отделните направления (синхронно плуване и водна топка) е иновативен теоретичен конструкт. Разработената дидактика е дебатирана с преподаватели от университети, експерти, учители и директори на СОУ. Образователното съдържание по различните педагогически ситуации отговаря на посочените в програмата за прогимназиален етап изисквания. Разработено е примерно разпределение на тематичното съдържание по дисциплините в учебния процес на вариант „Б“ на ядро „Водни спортове“, определен е броят на специализираните упражнения под формата на педагогическа ситуация, броя на повторенията, описание на изпълнението и възможните му варианти.

Abstract

The monograph summarizes the long educational tradition of the accredited specialties in swimming sports and in particular the Artistic (synchronous) swimming at the Department of Water Sports of NSA "V. Levski "and has a volume of 197 pages. For the first time an attempt was made to differentiate the theoretical component for the needs of the two sports in the educational system. Such an approach was imposed by the change in the philosophy of Bulgarian educational standards after 2001. The policy of our country after the membership in the European Union has caused harmonization of the state requirements with those of the leading European educational models. The changes made in the subject of physical education and sports in general education schools have opened the doors to a large number of sports. Their study is a right of democratic choice by every school pedagogue, mainly in accordance with the material base and the regional tradition of the respective school. The core of water sports includes swimming sports synchronized swimming and water polo. This is one of the fundamental changes made in the general framework of the core "water sports". The curricula for the secondary education degree allow rowing and sailing in the choice of sports. The field of "physical culture and sports" is among the few that create an equal opportunity for the transition from physical development to mental balance. This kind of personal unity, rewarded with a specific kind of knowledge, outlines the image of the future young man - "Citizen of Europe".

An important educational change is the creation of an interdisciplinary interdisciplinary connection in all programs, at all structural levels in the educational system in our country and in Europe. The monograph is intended for training students in the educational qualification degree "bachelor" and "master" in the profession "Teacher of sports". In parallel, it will support the didactic interdisciplinary growth of students from Bulgarian universities studying in the department or faculty of "physical education and sports". The current needs for the quality of the specialists-sports pedagogues, whose social mission is the health prevention of the students, are taken into account. The aim of the development is to systematize, analyze and present modular thematic content in synchronized swimming, to master the basics of the technique (standard-1) of option "B" of the core of water sports, in the junior high school stage. The content of the presented system, which specifies the goals, the

educational content and the pedagogical technology in the educational process in the separate directions (synchronous swimming and water polo) is an innovative theoretical construct. The developed didactics was debated with university professors, experts, teachers and school principals. The educational content in the different pedagogical situations meets the requirements specified in the program for the junior high school stage. An exemplary distribution of the thematic content of the disciplines in the teaching process of variant "B" of the core "Water Sports" has been developed, the number of specialized exercises in the form of a pedagogical situation, the number of repetitions, description of the implementation and its possible variants.

КНИГИ, СТУДИИ, СТАНДАРТИ

4. Dimitrova. B. (2016). *Research impact through the scientific publications in wellness culture: scientific paper.* Book. Ed. Avangard Prima, Sofia. ISBN: 978-619-160-666-5

Резюме

Тази книга обобщава на едно място наши международни участия в значими форуми за Рекреативната индустрия и Нишов туризъм. В едно издание са събрани по значимите ни изследвания, представени в публикации или научни доклади. Мотивацията за издаване на книгата е улеснението на студентите докторанти в програма „Уелнес – промоция на здравето“ и паралелно да се предложи кратък преглед на въздействието от авторските ни изследвания чрез наши научни доклади, представени по време на различните международни форуми: „Global Wellness Summit“ (Най-престижния световен форум за Рекреативна индустрия и Нишов туризъм), „HESTOUREX“ (Световно туризстическо изложение, Конгрес и Научна Конференция за Здравен и Уелнес туризъм). Книгата предлага трансфер на добри европейски практики и собствени оригинални иновативни подходи към професионалното направление 7.5. Здравни грижи и в частност „СПА и уелнес индустрия и туризъм“. Тя е фокусна точка между нашите изследователски интереси като учен и университетски преподавател и ние я определяме като модерен дидактичен и приложен научен инструмент. Използвани са съвременни научни постижения в СПА и Уелнес индустрията в част от сравнителните анализи и се осигуряват условия за тяхното прилагане в луксозния туризъм или практиките за моделиране на Уелбийнг индекса и този на щастието в различни региони.

Abstract

This book summarizes in one place our international participations in important forums for the Recreational Industry and Nis Tourism. In one edition are collected our significant research, presented in publications or scientific reports. The motivation for publishing the book is to make it easier for doctoral students in the Wellness - Health Promotion program and at the same time to offer a brief overview of the impact of our authorial research through our scientific reports presented during the various international forums: Global Wellness Summit (The world's most prestigious forum for Recreational Industry and Niche Tourism), "HESTOUREX" (World Tourism Exhibition, Congress and Scientific Conference on Health and Wellness Tourism). The book offers a transfer of good European practices and own original innovative approaches to the professional field 7.5. Health care and in particular, the "SPA and Wellness industry and tourism". It is a focal point between our research interests as a scientist and a university lecturer and we define it as a modern didactic and

applied cognitive tool. Modern scientific achievements in the SPA and Wellness industry are used in some of the comparative analyzes and conditions are provided for their application in luxury tourism or the practices for modeling the Well-being index and that for happiness in different regions.

5. Димитрова, Б. & кол. (2020). Динамика на индексите за уелбийнг и щастие. Сравнителен анализ по световна база данни (Интелектуален продукт по проект Наследство БГ). Издателство НСА Прес. София, 2020. ISBN: 978-954-718-644 -6

Резюме:

Този колективен монографичен труд представя сравнителен анализ по научни резултати от социално насочени проучвания на глобални агенции. В него са анализирани отделни параметри от цялостни многогодишни изследвания. Научните интереси на авторския колектив (под наша редакция и и позиция на първи автор) са насочени към сравняване на показателите, отнасящи се до националните практики и традиции за здравословен начин на живот. Посочени са паралелно данни и от докладите на ООН за индекса на щастиято, докладите за щастлива планета и от глобалното възрастово наблюдение. Представеният в настоящото издание сравнителен анализ е интелектуален продукт, субсидиран от проект BG05M2OP001-1.001-0001-C01 от 28.02.2018 г., по ОП ОНИР и приоритетна ос 4: Креативна и Рекреативна индустрии. За първи път в Европа се прави сравнителен анализ по индексите за Уелбийнг и за Щастиято (Wellbeing & Happiness Index) на държавите България, Македония, Австрия, Естония, Великобритания и САЩ. В него са използвани за аргументация и отбелязани класациите на респективните държави, подбрани съобразно сходни или контрастиращи характерни белези по установени данни от посочените по-горе глобални агенции. Проектът „Изграждане и развитие на Център за върхови постижения „Наследство БГ“ си е поставил високата и смела цел да разработи пълен набор от интелектуални продукти и образователна документация за нуждите на Рекреативната & Уелнес индустрия и туризъм в Европа (под наша научна редакция и авторство). За да се аргументира потребността от включването на новите професионални длъжности: „Уелнес Инструктор (Wellness Instructor)“, „Таласо Инструктор (Thalasso Instructor)“ и „Уелнес & Спа треньор (Wellness & Spa Coach)“, е необходимо да бъде направен анализ за доказване социалната значимост и икономическите ползи от иновацията на национално и европейско ниво. Настоящото издание предлага задълбочен анализ на Уелбийнг средата по специфични параметри, отчитащи нивото на Уелнес култура по мненията и очакванията на гражданите, необходимостта от специализирани кадри за постигане на култура за здравословен начин на живот. Съобразно обобщените тенденции и изисквания към нуждите на Рекреативната & Уелнес индустрия и туризъм в Европа са хармонизирани съдържанието за образованието/обучението/тренинга по степени (съобразно ЕКР и националната специфика), изискванията към образователния стандарт за новите професии и длъжности. Настоящият анализ послужи за стабилна основа на последвалите интелектуални продукти: Учебни програми (Силабус и Корикулум), Образователен стандарт, пълна учебна документация за акредитация на нова специалност в ОКС „бакалавър“ на НСА „Васил Левски“ (ПН.7.6. Спорт), както и съдържание на електронно приложение (THALASSVET App).

Abstract

This collective monograph presents a comparative analysis of scientific results from socially oriented studies of global agencies. It analyzes individual parameters from comprehensive multi-

year studies. The scientific interests of the author's team (under our editorship and the position of the first author) are aimed at comparing the indicators related to national practices and traditions for a healthy lifestyle. In parallel, data from the UN reports on the Happiness Index, the Happy Planet reports and the global age observation are provided. The comparative analysis presented in this edition is an intellectual product, subsidized by project BG05M2OP001-1.001-0001-C01 from 28.02.2018, under OP ONIR and priority axis 4: Creative and Recreational industries. For the first time in Europe, a comparative analysis is made of the Wellbeing & Happiness Index of the countries Bulgaria, Macedonia, Austria, Estonia, Great Britain and the USA.

It uses for argumentation and marks the rankings of the respective countries, selected according to similar or contrasting characteristics based on data established by the above-mentioned global agencies. The project "Building and developing a Center of Excellence" Heritage BG "has set a lofty and bold goal to develop a full range of intellectual products and educational documentation for the needs of the Recreational & Wellness industry and tourism in Europe (under our scientific editorship and authorship) . In order to justify the need to include the new professional positions: "Wellness Instructor", "Thalasso Instructor" and "Wellness & Spa Coach", it is necessary to make an analysis of demonstrating the social significance and economic benefits of innovation at national and European level. This issue offers an in-depth analysis of the Welbing environment by specific parameters, taking into account the level of wellness culture in the opinions and expectations of citizens, the need for specialized staff to achieve a culture of healthy living. According to the generalized tendencies and requirements to the needs of the Recreational & Wellness industry and tourism in Europe the content for education / training / training by degrees (according to EQF and national specifics), the requirements to the educational standard for the new professions and positions are harmonized. The present analysis served as a stable basis for the following intellectual products: Curricula (Syllabus and Coryculum), Educational standard, complete educational documentation for accreditation of a new specialty in the bachelor's degree of NSA "Vasil Levski" (PN.7.6. Sports), as well as and content of an electronic application (THALASSVET App).

6. Dimitrova, B. et al. (2018). Heaoluinstruktor pädevusstandard. Teadmised, intellektuaalsed ja praktilised oskused. Original paper. Ed. Avangard. Sofia. ISBN: 978-619-160 -988-8.

Резюме:

Тази студия е издадена на Естонски език по заявен професионален интерес от Регионална образователна неправителствена организация (КАК) и представя изисквания за компетентност на нова професионална позиция в Нишов туризъм – „Уелнес инструктор“ и „Помощник Уелнес инструктор“. Разработката е в резултат на мащабно европейско изследване с близо 1200 потребители на Уелнес услуги в градска и ваканционна среда. Изследването бе финансирано от програма Еразъм+ и обхвана 5 държави (Австрия, България, Великобритания, Естония и Македония). Студията представя стандарта за сертифициране на специализирани кадри и изискуемите компетенции, образователно ниво при кандидатстване за професионална квалификация. Когато се кандидатства за професионална сертификация "Wellness (Уелнес)

инструктор" на ниво 4, трябва да бъде удостоверено придобиването на компетенции В.2.1 до В.2.5 и В.2.7 до В.2.9 и В.2.10 (задължителни компетенции) от образователния стандарт. Сертифициране на компетентността В.2.6. е по избор на обучаващата организация. Ето и по-важните от тях, които специализираният персонал трябва да владее:

1) Внимателно се вслушва в желанията и очакванията на клиентите по отношение на Wellness (Уелнес) услугата, отговаря на въпросите по разбираем начин, комуникира приятелски с клиентите като изтъква полезните страни. При необходимост напътства клиентите към Wellness (Уелнес) съоръженията и / или в реалната природа, информира ги за важността на здравословния живот стил;

2) Следва най-добрите практики на клиентски Wellness (Уелнес) услуги, като същевременно отчита стандартите за Wellness (Уелнес) слуги/процедури/програми/въздействия, установени от даден Wellness (Уелнес) Brand, показва и поддържа добър професионален външен вид;

3) Пренасочва клиента към стаята / програмите за Wellness (Уелнес) процедури, обяснява влиянието на Wellness (Уелнес) въздействията / програмите, подготвя клиента за диагностика / методика / програма / въздействие / процедура, като му предоставя необходимото Wellness (Уелнес) оборудване;

4) Наблюдава клиента по време на цялата процедура / методика / програма, задава въпроси относно удовлетвореността и емоционалното усещане на клиента и психофизическия му комфорт, за да се осигури благоразположение и безопасност на клиентите;

5) Информира клиента за края на Wellness (Уелнес) процедурата и го завършва, като същевременно наблюдава състоянието на клиента и иска обратна връзка (чувство и емоционална динамика); гарантира, че клиентът е удовлетворен (въпросник / интервю / видео запис/ снимка/писмен отзив);

6) Въвежда нови или иновативни продукти / терапия / въздействие / програма / услуга и е наясно с пакетите и специалните оферти, предлагани от Wellness (Уелнес) центъра;

7) Съветва клиента и решава проблемите, свързани с Wellness (Уелнес) услугата/ процедурата/практиката, в рамките на своята област на отговорност, осигурява удовлетвореността, информираността на клиентите и положителната му емоция;

8) Съветва клиента за съвпадане на различни процедури за Wellness (Уелнес) и посочва възможните физически или емоционални рискове за здравето;

9) Препоръчва Wellness (Уелнес) услуги (програми / въздействия / продукти) въз основа на желанията и нуждите на клиента.

Abstract

This study is published in Estonian on the basis of a declared professional interest by a Regional Educational Non-Governmental Organization (CAC) and presents competency requirements for a new professional position in Nis Tourism - "Wellness Instructor" and "Assistant Wellness Instructor". The development is the result of a large-scale European study with nearly 1,200 users of wellness services in urban and holiday environments. The study was funded by the Erasmus + program and covered 5 countries (Austria, Bulgaria, Great Britain, Estonia and Macedonia). The study presents the standard for certification of specialized personnel and the

required competencies, educational level when applying for a professional qualification. When applying for professional certification "Wellness instructor" at level 4, the acquisition of competencies B.2.1 to B.2.5 and B.2.7 to B.2.9 and B.2.10 (compulsory competencies) of the educational standard must be certified. Certification of competence B.2.6. is at the choice of the training organization. Here are the most important ones that the specialized staff must know:

- 1) Carefully listens to the wishes and expectations of customers regarding the Wellness (Wellness) service, answers questions in an understandable way, communicates in a friendly manner with customers, highlighting the useful aspects. If necessary, guides clients to Wellness facilities and / or in real nature, informs them about the importance of a healthy lifestyle;
- 2) Follows the best practices of client Wellness (Wellness) services, while taking into account the standards for Wellness (Wellness) servants / procedures / programs / impacts established by a Wellness (Wellness) Brand, shows and maintains a good professional appearance;
- 3) Redirects the client to the room / programs for Wellness (Wellness) procedures, explains the influence of Wellness (Wellness) impacts / programs, prepares the client for diagnostics / methodology / program / impact / procedure, providing him with the necessary Wellness (Wellness) equipment;
- 4) Monitors the client during the whole procedure / methodology / program, asks questions about the satisfaction and emotional feeling of the client and his psychophysical comfort in order to ensure the well-being and safety of the clients;
- 5) Informs the client about the end of the Wellness procedure and completes it, while monitoring the client's condition and asking for feedback (feeling and emotional dynamics); ensures that the client is satisfied (questionnaire / interview / video / photo / written feedback);
- 6) Introduces new or innovative products / therapy / impact / program / service and is aware of the packages and special offers offered by the Wellness Center;
- 7) Advises the client and solves the problems related to the Wellness service / procedure / practice, within his / her area of responsibility, ensures the satisfaction, the information of the clients and his / her positive emotion;
- 8) Advises the client to match different Wellness procedures and indicates the possible physical or emotional health risks;
- 9) Recommends Wellness services (programs / impacts / products) based on the wishes and needs of the client.

Kokkuvõte

Astme heaoluinstruktori kutsekvalifikatsiooni taotlemisel peab olema sertifitseeritud kohustuslike pädevuste B.2.1-B.2.5 ja B.2.7-B.2.910 (korduvad pädevused) omamine. Soovi korral võib täiendavalt olla sertifitseeritud pädevuse B.2.6 omamine. B.2 Pädevused Kohustuslikud pädevused B.2.1 Heaoluteenused kliendile: EUQF tase 4 Tegevused: 1) kuulab tähelepanelikult ära kliendi teenust puudutavad soovid ja ootused, vastab küsimustele arusaadavalt, suhtleb klientidega sõbralikult, on abivalmis ja tutvustab klientidele vajaduse korral ruume ja võimalusi; suunab kliendid vajaduse korral edasi kosmeetiku või tervishoiutöötaja poole (nakkushaiguste, ekseemide, sünnimärkide jms.korral); 2) järgib klienditeeninduse head tava võttes samal ajal arvesse ka ettevõtte poolt kehtestatud teenindusstandardit, on professionaalse välimusega; 3) suunab kliendi protseduuride ruumi, tutvustab raviprotseduuri, valmistab kliendi protseduuriks ette ning annab talle vajalikud vahendid; 4) jälgib klienti kogu protseduuri vältel, esitab kliendi rahulolu ja mugavust puudutavaid küsimusi, et tagada kliendi heaolu ja ohutus; 5) teavitab klienti protseduuri lõppemisest ja lõpetab protseduuri jälgides pidevalt kliendi seisundit ning küsides tagasisidet; veendub, et klient on rahul; 6) tutvustab tooteid ja teenuseid, on kursis ettevõtte poolt pakutavate pakettide ja eriteenustega; 7) nõustab klienti ja lahendab oma vastutuse ulatuses teenusega seotud probleemid, tagab

kliendi rahulolu; 8) tutvustab kliendile erinevaid läbitud protseduuriga kokku sobivaid heaoluprotseduure ning teavitab klienti võimalikest terviseriskidest; 9) soovib vastavalt kliendi soovidele ja vajadustele täiendavaid teenuseid ja tooteid.

7. Dimitrova, B. et al. (2018). *Wellness instructor. Corricula*. Original paper. WELVET (Erasmus + intellectual product). Edition Avangard. Sofia. ISBN: 978-619-239-018-1

Резюме:

Тази студия е издадена на Английски език и е съобразена с изискванията, предвидени в ЕС Закона за предучилищното и училищното образование, както и последните хармонизирани с него промени в България. Взети под внимание са европейските изисквания за култура на качество в образованието и науката, както приоритети в плана за действие за изпълнение на програмата за развитие на образованието, науката и младежката политика в Европа (2014 - 2020), а именно: Фокусиране на образователния процес към нуждите и интересите на студентите и реализацията им на пазара на труда: Интензивно сътрудничество между средното образование, бизнеса, академичните среди и правителството при формирането на образователния ред. Разработено е разпределение на часовете по предмети и класове, съобразени с изискванията за професионална или профилирана паралелка.

Образователното съдържание обхваща (теоретични и практически) предмети, разделени на задължителни и незадължителни дисциплини. Има включена практика в реална професионална среда и мониторинг за всеки модул разпределен в различните класове (у нас от 8-ми до 12-ти клас). Подбрани са иновативни модули, предпочитани в практиката на индустрията в свободното време и в частност СПА туризма. Обучението продължава пет години по учебната програма, разработена за специализирани часове по хуманитарни науки „Технология о уелнес предприемачество в туризма“, с профилирано обучение „без интензивно изучаване на чужд език“. Основни предмети са български език и литература, английски език, технологии и предприемачество. Студентите придобиват интердисциплинарни знания, умения и специализирано практическо обучение по проблемите на съвременната уелнес култура чрез специални ефекти и аква практики. Зона „Уелнес култура“ е в подкрепа на член 14 от Хартата на основните права на европейските граждани (за достъп до желано образование на деца и граждани, като се грижи за подобряване на качеството на живот, превенция на здравето и подобряване здравето на европейските граждани град и / или ваканционна среда. Завършилите ученици могат да продължат образованието си по акредитирани академични програми на ниво "бакалавър" и "магистър".

Abstract:

The new draft in the WELVET project is a response to the requirements laid down in the EU Law on preschool and school education, European requirements for quality culture in education and science, as the priorities in the action plan to implement the program for development of the education, science and youth policy in Europe (2014 - 2020), namely: Focusing on the educational process to the needs and interests of students and their realization in the labor market: Making of intense collaboration between secondary education, business, academia and government in the formation of the educational order;

Educational content contains (theoretical and practical) subjects, divided into mandatory and optional classes. There is a practice in a real environment tests and monitoring for each module. Selected are innovative modules, preferred in the practice of the industry in leisure and in particular SPA tourism. The training lasts five years on the curriculum developed for specialized classes in humanities "Technology o Wellness entrepreneurship in tourism", with a profiled training "without intensive study of foreign language."

Main subjects are Bulgarian language and literature, English language, technology and entrepreneurship. Students acquire interdisciplinary knowledge, skills and specialized practical training on the problems of modern Wellness culture through special effects and aqua practices. Area "Wellness Culture" is in support of Article 14 of the Charter of fundamental rights of European citizens (for access to desired education of children and citizens, taking care to improve the quality of life, health prevention and improving the health of European citizens city and / or holiday environment. Graduates students can continue their education at accredited academic programs at the level of degree "Bachelor" and "Master".

8. Димитрова, Б. & кол. (2018). Уелнес (Wellness) Инструктор. Образователен стандарт за Нова професия. Студия. WELVET (Еразъм + интелектуален продукт). Издание Авангард. София. ISBN: 978-619-239-015-0

Резюме:

Образователният стандарт на български език е публикуван по проявен интерес от Уелнес институт България. Студията представя новата професия Уелнес (Wellness) Инструктор, като теоретичен конструкт, който задава рамката за условията на обучение и дипломиране за цяла и половин професия. Той е задължителен материал, както в процеса на акредитиране на професията съобразно изискванията на НАПОО, така и при прилагане на самия тренинг в практиката. Той съдържа следната структура:

- Изисквания за компетентност;
- Образователно ниво и изисквания при кандидатстване за професионална сертификация;
- Дефиниране на Знания, Умения и Компетенции придобити в обучението на иновативната образователна програма за нова професионална позиция - "Wellness инструктор" Стандарт;
- Представяне на изискванията към кодове на професията;
- Квалификационен професионален стандарт за всяка изучавана дисциплина;
- Изясняване на специализираната терминология.

Abstract

The educational standard in Bulgarian was published according to the interest shown by the Wellness Institute Bulgaria. The study presents the new profession Wellness Instructor, as a theoretical construct that sets the framework for the conditions of training and graduation for a whole and a half profession. It is a mandatory material, both in the process of accreditation of the profession in accordance with the requirements of NAVET, and in the application of the training in practice. It contains the following structure:

- Competence requirements;
- Educational level and requirements for applying for professional certification;
- Defining Knowledge, Skills and Competences acquired in the training of the innovative educational program for a new professional position - "Wellness Instructor" Standard;
- Presentation of the requirements for profession codes;
- Qualification professional standard for each studied discipline;
- Clarification of specialized terminology.

9. Димитрова, Б. & кол. (2018). Велнес (Wellness) Инструктор. Силабус. Оригиналниот документ. WELVET (Еразмо + интелектуален производ). Авангарда издание. Софија. ISBN: 978-619-160-990-1

Тази студия е издадена на македонски език по заявка на професионалната асоциация на Скопските педагози в Република Македонија. Проведено е проучвање планирано в проекта финансиран по програма Еразъм+, КА2. Предоставят се на сектор Нишов туризъм в Македонија и на Балканите инструменти за прилагане на мобилни технологии в обучението и сертифициране на специализирани кадри. Иновативността на разработената учебна програма за обучение и сертифициране на „Уелнес (Wellness) Инструктор“ е в отговор и подкрепа на процеса по създаване на конкурентна среда за изграждане на икономика основана на знанието и осигуряваща на Балканите приобщаващ интелигентен растеж. До 2018 г. нито една образователна институция не е предложила програма за обучение или сертифициране поради липсата на научна експертиза в това направление. В същото време Глобъл Уелнес Институтът (Маями, САЩ) нееднократно посочва в своите доклади с икономически анализи за доходите от Рекреативната индустрия в света острата липса на специализирани кадри за Нишов туризъм и в частност за услугите на Уелнес&Таласо&Спа (Wellness&Thalasso&Spa) сектора. Разработената учебна програма е представена с подробни учебни резултати и стандарт за акредитация. Нейното съдържание се основава на научна аргументация, както и на съвременни практики и академични постижения в областта на Уелнес&Таласо&Спа (Wellness&Thalasso&Spa) културата. За разработването на новата образователна програма (адаптирана за преподаване в професионална гимназия и/или профилирана паралелка в СОУ и/или от Център за ПОО при сертифициране) за акредитация бяха използвани констатациите от консолидирания изследователски доклад за разработване на документите за концепцията и педагогическия опит на доц. Б. Димитрова, дн – автор и ръководител на 4 успешно акредитирани програми за висше образование по Уелнес&Таласо&Спа (Wellness&Thalasso&Spa) култура.

Авторите са свързали описанията на резултатите от обучението за ниво 3 и 4 от Европейската квалификационна рамка, както следва: *знания: познаване на факти, принципи, процеси и общи понятия в областта на Таласо (Thalasso) културата; * умения: набор от познавателни интелектуални и практически умения, необходими за изпълнение на задачи и решаване на проблеми чрез избиране и прилагане на основни методи, инструменти, материали и информация; *компетентност: поема отговорност за изпълнение на задачи в работна среда като Таласо (Thalasso) инструктор; да адаптира собственото си поведение към обстоятелствата при решаването на конфликти и проблеми. Приложен е подход за резултатите от обучението на ученици в системата на средното образование по отношение на конкретните и практически последици от предвидения процес на обучение. Рамката на учебния план подкрепя механизма за сертифициране на лица със завършено средно образование.

Abstract

This study was published in Macedonian at the request of the professional association of Skopje pedagogues in the Republic of Macedonia. A study planned in the project funded by the Erasmus + program, CA2 was conducted. Tools for the application of mobile technologies in the training and certification of specialized personnel are provided to the Niche Tourism Sector in Macedonia and the Balkans. The innovation of the developed curriculum for training and certification of "Wellness (Wellness) Instructor" is in response to and supporting the process of creating a competitive environment for building a knowledge-based economy and providing inclusive smart growth in the Balkans. Until 2018, no educational institution has offered a training or certification program due to the lack of scientific expertise in this area. At the same time, the Global Wellness Institute (Miami, USA) has repeatedly pointed out in its reports with economic analyzes of the income from the Recreational Industry in the world the acute lack of specialized staff for niche tourism and in particular for the services of Wellness & Thalasso & Spa.

The developed curriculum is presented with detailed learning outcomes and an accreditation standard. Its content is based on scientific argumentation, as well as on modern practices and academic achievements in the field of Wellness & Thalasso & Spa culture. For the development of the new educational program (adapted for teaching in a vocational high school and / or profiled class in high school and / or by a VET Center for certification) for accreditation the findings from the consolidated research report were used to develop the documents for the concept and pedagogical experience of Assoc. B. Dimitrova, PhD - author and leader of 4 successfully accredited programs for higher education in Wellness & Thalasso & Spa (Wellness & Thalasso & Spa) culture

The authors linked the descriptions of the learning outcomes for levels 3 and 4 of the European Qualifications Framework as follows: * knowledge: knowledge of facts, principles, processes and general concepts in the field of Thalasso culture; * skills: a set of cognitive intellectual and practical skills needed to perform tasks and solve problems by selecting and applying basic methods, tools, materials and information; * competence: takes responsibility for performing tasks in a work environment as a Thalasso instructor; to adapt his own behavior to the circumstances in resolving conflicts and problems. An approach is applied to the learning outcomes of students in the secondary education system in terms of the specific and practical consequences of the envisaged learning process. The curriculum framework supports the mechanism for certification of persons with completed secondary education.

УЧЕБНИЦИ И РЪКОВОДСТВА

10. Димитрова, Б. (2012). SPA култура и аква практики. Учебник за образователно-квалификационна степен магистър. Второ допълнено издание Издателство Авангард. София. ISBN 978-954-323-9-0. (В обем от 234 стр.).

Резюме

Написан на 234 страници, разпределени в шест части учебникът е методична разработка, която обединява резултати от собствени изследвания, публикации и практически опит свързани със организацията и управлението на SPA&Wellness сектора в България. Разкрит е потенциала за поддържане на здравето чрез процедури с минерална, изворна или обогатена вода, което разпространява здравословния начин на живот. Направен е опит да се отрази специфичната изследователска и приложна дейност при структуриране и управление на аква практики, водни психорелаксиращи ритуали и антистрес програми. Планирането, контрола и моделирането като приоритетни за практическата дейност на специалистите по SPA&Wellness се представят и характеризират посредством редица базови теоретични обобщения и приложни примери. Приоритетно те са изведени и получени от експертна, управленска и научно - изследователска дейност на авторката.

В тези насоки може да се посочи ясно, че несъмнено водещия дял при изграждането на средата и изпълнението на дейностите е изпълнено от автора доц. Бистра Димитрова, дн. Лично нейно дело са и постиженията на SPA&Wellness образованието в България.

При разработване на компетенциите и възможностите за професионална реализация е описано конкретно съвременното структуриране и съдържание на отделните програми в ОКС „магистър“, квалификационна характеристика, месечни разписания и учебен план на специалността произвеждаща кадрите за – „Управител на SPA център“.

Управлението на процеса се свързва основно с приложно значима за специалиста информация относно различни модели, характеризиращи SPA&Wellness туризма, като система. На базата на съдържанието на учебника може да се обобщи, че той съдържа полезна информация и методологични насоки за ефективно управление на SPA&Wellness процес в българската туристическа система.

Предложеното ново учебно съдържание програмира благоприятни предпоставки за социалната реализация в стратегическия у нас отрасъл – туризъм, и позволява европейска професионална реализация на дипломираните студенти.

Abstract

Written on 234 pages, divided into six parts, the textbook is a methodological development that combines the results of own research, publications and practical experience related to the organization and management of the SPA & Wellness sector in Bulgaria. The potential for maintaining health through procedures with mineral, spring or enriched water, which spreads a healthy lifestyle, has been revealed. An attempt has been made to reflect the specific research and applied activities in the structuring and management of aqua practices, water psychorelaxation rituals and anti-stress programs. Planning, control and modeling as priorities for the practical activity of SPA & Wellness specialists are presented and characterized by a number of basic theoretical summaries and applied examples. Priority they are derived and obtained from expert, managerial and research activities of the author. In these directions it can be clearly stated that undoubtedly the leading role in the construction of the environment and the implementation of activities is performed by the author Assoc. Prof. Bistra Dimitrova, today her personal work is the achievements of SPA & Wellness education in Bulgaria.

When developing the competencies and opportunities for professional realization, the modern structuring and content of the individual programs in the Master's degree, qualification characteristics, monthly schedules and curriculum of the specialty producing the staff for -

"Manager of SPA center" are described. The process management is mainly related to information relevant to the specialist about different models that characterize SPA & Wellness tourism as a system. Based on the content of the textbook it can be summarized that it contains useful information and methodological guidelines for effective management of SPA & Wellness process in the Bulgarian tourist system. The proposed new curriculum programs favorable preconditions for the social realization in the strategic branch in our country - tourism, and allows European professional realization of the graduated students.

11. Димитрова, Б. (2013). *Спортна анимация и забавно-развлекателни програми*. Първо издание, учебник за ОКС „Бакалавър“. Изд. Авангард. София. ISBN 978-954-323-914-6.

Резюме

Написан на 156 страници, разпределени в пет части учебникът е методична разработка, която обединява резултати от изследвания, публикации и практически опит свързани със организацията и управлението на спортно-анимационни продукти в градска и ваканционна среда. Учебникът обобщава над 10 годишен образователен и управленски опит (аниматорски, мениджърски, продуцентски, преподавателски и научно-изследователски) придобит в процеса на ръководене на акредитираната специалност „Спортна анимация в туризма“ в НСА „В. Левски“. В него се систематизира и разширява лекционния курс и специализираните модули за ОКС „Бакалавър“. Предложените специализирани знания, умения и формираните отношения са насочени към повишаване качеството на обучението в специализираните дисциплини и методическата практика на студентите в реални морски условия, където задължително организират и провеждат тематична вечерна, забавно-развлекателна програма.

Създадена е над 15 год. традиция в мениджмънта на дейностите за провеждане на практическото обучение на студентите от ОКС “Бакалавър - първа и втора специалност” и “Магистър” в черноморската учебно-спортна база на НСА в град Несебър. За първи път е направен опит да се дефинират анимационните игри, тематичните и забавно-развлекателните програми във водна среда, както и интердисциплинарните връзки по между им. Интерпретирани са базови елементи на анимационните игри и програми позволяващи създаване на фирмени и развлекателни програми във и около водни пространства. Разгледани са и някои основни техники от Жестуалната теория за водене и представяне на спортна или забавна програма пред публика. Систематизирани и предложени са водещите акценти от Жестуалната или Гещалт теория (Gestalt Theory, виж повече на: <https://www.google.com/search?client=firefox-b-d&q=Gestalt+Theory>). Основният аспект на тази теорията се занимава с това как хората възприемат слухови или зрителни дразнители, и как можем да ги групираме в категории. Гещалт теория (което означава "цяло" на немски език) учи, че мозъкът функционира в един цялостен, паралелно, и аналогов начин, и има тенденция да се самоорганизира. В тази връзка се обучават студентите на различни техники за комуникация и словесно изразяване пред клиенти, за да бъдат успешни професионалисти при продаване на спортно-анимационни продукти. Интердисциплинарният подход при аргументиране на специализираните знания и умения в специалността “спортна анимация в туризма” е водещ критерии във всичките образователно квалификационни степени. Професионалната много-функционалност на кадрите е заложена във всички структурни нива на образователните програми (в ОКС

„бакалавър“ първа и втора специалност и „магистър“). Аргументирана е основната причина „спортната анимация в туризма“ да обединява социалните потребности на отрасъл туризъм, чрез средствата на двигателната активност, през призмата на природното, климатично и екологично разнообразие характерно за българската природа.

Учебникът е предназначен за обучение на студенти в образователно-квалификационна степен „Бакалавър“ по специалността „Спортна анимация в туризма“ – първа и втора специализация. Паралелно той ще подпомага дидактическото израстване на студентите обучавани в специалностите „физическо възпитание“, „спорт“, „артистична анимация“ или „люксов туризъм“. Отчетени са също спецификата на образователно-квалификационната степен, в която се преподава и актуалните потребности от специализиран персонал, у нас и в съседни балкански държави.

Abstract

A 15-year tradition has been established in the management of the activities for conducting the practical training of the students from the Bachelor's degree - first and second specialty and Master's degree in the Black Sea educational and sports base of NSA in the town of Nessebar. For the first time, an attempt has been made to define animation games, thematic and entertainment programs in the aquatic environment, as well as the interdisciplinary connections between them. Basic elements of the animation games and programs allowing the creation of company and entertainment programs in and around water spaces are interpreted. Some basic techniques from the Gestalt Theory for leading and presenting a sports or entertainment program to an audience are also considered. The leading highlights of Gestalt or Gestalt Theory are systematized and suggested (see more at: <https://www.google.com/search?client=firefox-b-d&q=Gestalt+Theory>). The main aspect of this theory deals with how people perceive auditory or visual stimuli, and how we can group them into categories. Gestalt theory (meaning "whole" in German) teaches that the brain functions in a holistic, parallel, and analog way, and tends to self-organize.

Gestalt theory (meaning "whole" in German) teaches that the brain functions in a holistic, parallel, and analog way, and tends to self-organize. In this regard, students are trained in various techniques of communication and verbal expression in front of customers to be successful professionals in selling sports and animation products. The interdisciplinary approach in arguing the specialized knowledge and skills in the specialty "sports animation in tourism" is a leading criterion in all educational qualifications. The professional multi-functionality of the staff is embedded in all structural levels of the educational programs (in the bachelor's degree, first and second specialty and "master's degree"). The main reason for the "sports animation in tourism" to unite the social needs of the tourism industry, through the means of physical activity, through the prism of natural, climatic and ecological diversity characteristic of Bulgarian nature.

The textbook is intended for training students in the educational qualification degree "Bachelor" in the specialty "Sports Animation in Tourism" - first and second specialization. In parallel, it will support the didactic growth of students majoring in "physical education", "sports", "artistic animation" or "luxury tourism". The specifics of the educational qualification degree, in which the current needs of specialized staff are taught, in our country and in neighboring Balkan countries, are also taken into account.

12. Димитрова, Б. (2013). Спортна анимация и водна среда. Учебник за ОКС „Магистър“.

Издателство ПБС. София. ISBN 954-9782-76-X. (В обем от 134 стр.).

Резюме

Написан на 134 страници, разпределени в пет глави и 3 приложения, учебникът е научно-методична разработка, която обединява резултати от изследвания, публикации и практически опит свързани със организацията и управлението на спортната анимация в туризма. Той е персонален продукт на 20 годишен преподавателски и управленски опит (организационен, треньорски, аниматорски, продуцентски, преподавателски и научно-изследователски) на автора от академична и мениджърска кариера у нас и в чужбина. За първи път е направен опит да се дефинира социалната значимост на дейността спортната анимация в градска и ваканционна среда и интердисциплинарните ѝ мостове. Интерпретирани са базови елементи, позволяващи създаване на забавно-развлекателни и моделиращи психомоторна програми във водна среда насочени към подобряване качеството на живот на гражданите. Разгледани са и някои атрактивни водни спортове в планински условия. В контекста на законодателните промени и евроинтеграционната ориентация на България се предлагат отговори за един нов вид професия „Специалист по спортна анимация“ даваща професионална реализация на младите хора в сферата на управлението на водни атракции в туризма. Учебникът дава базова подготовка в областта на мениджмънта на водни спектакли в градска и ваканционна среда, прилагането на водно-рекреативни програми и практикуването на някои водни спортове в морски или планински условия. Систематизиран и аргументиран е интердисциплинарният подход при анализ на професионални казуси на новото направление “спортна анимация и водна среда”. Приведени са доказателства, че описаният подход е водещ критерии в съвременните изисквания към образователните модели на 21 век. Основавайки се на сравнителен анализ на водещи модели е установено, че интердисциплинарната връзка е задължителна за всички програми, във всички структурни нива на образователната система у нас и в Европа. Направено е обобщение, че посоченото изискване е основната причина “спортната анимация в туризма” да обединява социалните потребности в отрасъл туризъм, чрез средствата на двигателната активност, през призмата на екологичното разнообразие характерно за българската природа.

Учебникът е предназначен за обучение на студенти в образователно-квалификационна степен “Магистър” по специалността “Спортна анимация в туризма”. Той може да бъде полезен на работещи ръководители и изпълнители, избрали професионална кариера в туризма. Паралелно той подпомага дидактическото израстване на студентите обучавани във факултети “физическо възпитание и спорт” или “туризъм” в българските университети. Отчетени са също спецификата на образователно-квалификационната степен “Магистър” и актуалните потребности от специалисти у нас и в съседни балкански държави. Предложеното ново учебно съдържание програмира:

- Знания, интелектуални и практически умения за избраната професия на “спортен аниматор”;
- Формиране на отношения необходими през целия им живот (Formation continue, Long life education);
- Усъвършенстване на комуникативните личностни качества, характерни за специалността и необходими за конкурентно-способността на младите хора;
- Създаване на благоприятни предпоставки за бъдеща социална реализация в

стратегическия у нас отрасъл - туризъм, чрез средствата и методите на психомоторната анимационна дейност.

Abstract

Written on 134 pages, divided into five chapters and 3 appendices, the textbook is a scientific and methodological development that combines the results of research, publications and practical experience related to the organization and management of sports animation in tourism. It is a personal product of 20 years of teaching and management experience (organizational, coaching, animation, production, teaching and research) of the author from academic and managerial careers at home and abroad. For the first time an attempt was made to define the social significance of the activity of sports animation in urban and holiday environments and its interdisciplinary bridges. Basic elements have been interpreted, allowing the creation of entertainment and modeling psychomotor programs in the aquatic environment aimed at improving the quality of life of citizens. Some attractive water sports in mountain conditions are also considered. In the context of the legislative changes and the European integration orientation of Bulgaria, answers are offered for a new type of profession "Sports Animation Specialist" giving professional realization to young people in the field of management of water attractions in tourism. The textbook provides basic training in the field of management of water performances in urban and holiday environments, the implementation of water-recreational programs and the practice of some water sports in sea or mountain conditions. The interdisciplinary approach in the analysis of professional cases of the new direction "sports animation and water environment" is systematized and argued. Evidence is presented that the described approach is a leading criterion in the modern requirements to the educational models of the 21st century.

- Based on a comparative analysis of leading models, it was found that the interdisciplinary relationship is mandatory for all programs, at all structural levels of the education system in Bulgaria and in Europe. A summary is made that this requirement is the main reason for "sports animation in tourism" to unite the social needs in the tourism industry, through the means of physical activity, through the prism of ecological diversity characteristic of Bulgarian nature. The textbook is intended for training students in the educational qualification degree "Master" in the specialty "Sports Animation in Tourism". It can be useful to working managers and contractors who have chosen a professional career in tourism. In parallel, it supports the didactic growth of students studying at the faculties of "physical education and sports" or "tourism" at Bulgarian universities. The specifics of the educational qualification degree "Master" and the current needs of specialists in our country and in neighboring Balkan countries are also taken into account. The proposed new curriculum programs:
  - Knowledge, intellectual and practical skills for the chosen profession of "sports animator";
  - Formation continue, Long life education;
  - Improving the communicative personal qualities characteristic of the specialty and necessary for the competitiveness of young people;
  - Creating favorable conditions for future social realization in the strategic industry in our country - tourism, through the means and methods of psychomotor animation.

13. Димитрова, Б. (2004). Международна интеграция НСА и спортна анимация. Ръководство за ОКС "магистър". Изд. БПС. ISBN 954-9782-82-4

Резюме

Написано на 102 страници, разпределени в три глави, ръководството е методична разработка, която обединява резултати от изследвания, публикации и практически опит свързани със организацията и управлението на международната интеграция на младите хора и студенти у нас. Ръководството има за цел увеличаване възможностите за транснационално сътрудничество на студентите и преподавателите и разкрива възможностите и програмите за ефективно усвояване на европейски средства. В синтезиран вид са предложени основните цели и приоритети на 4 водещи европейски програми: Сократес-Еразмус, Леонардо да Винчи, Младеж и Шеста рамкова програма. Те дават възможност за образователен, младежки, туристически, екологичен и здравно-превантивен международен обмен на добри практики, чрез субсидиране на пакети от дейности. Посочени са също различни бюджетни линии, грандове по програми на ООН и културните дипломатически центрове, на чужди посолства в България.

За първи път е направен опит, в учебно помагало за студенти да се надгради гражданската, европейската и международна култура на младите хора. Обръща се внимание на информационното осигуряване при разработване на проекти в различни сфери. В глава трета се дават конкретни примери по аргументиране на социалния импакт на тематиката, дефиниране на целите и финансовото обвързване на пакетите от дейности с крайното субсидиране по проекта. Това ръководство обобщава 12 годишния опит от активното ни участие по представените програми, в качеството на експерт-оценител на ГД „Наука“. То дава базова подготовка в областта на европейското образователно и гражданско законодателство, разработването и управлението на проекти. Коментираните водещи тематики: образование, двигателна активност, туризъм, околна среда и здравна превенция изискват интердисциплинарен подход при аргументиране на тяхната релация, което е актуален критерии в образователните изисквания на ЕК през 21 век.

Ръководството е предназначено за обучение на студенти в образователно-квалификационна степен “Магистър” по специалността “Спортна анимация в туризма”. Паралелно с това, то подпомага гражданската активност не само на студентите обучавани във факултет “физическо възпитание и спорт” или “туризъм”, но и на техните преподаватели в българските Университети. Отчетена е спецификата на образователно-квалификационната степен “Магистър” и актуалните потребности от международна интеграция на българската наука, чийто лидерен създател е човешкия потенциал в България.

Abstract

Written on 102 pages, divided into three chapters, the guide is a methodological development that combines the results of research, publications and practical experience related to the organization and management of international integration of young people and students in our country. The guide aims to increase the opportunities for transnational cooperation of students and teachers and reveals the opportunities and programs for effective absorption of European funds. The main goals and priorities of 4 leading European programs are proposed in a synthesized form: Socrates-Erasmus, Leonardo da Vinci, Youth and the Sixth Framework

Program. They provide an opportunity for educational, youth, tourism, environmental and health-preventive international exchange of good practices by subsidizing packages of activities. Various budget lines, grants under UN programs and cultural diplomatic centers of foreign embassies in Bulgaria are also indicated.

For the first time, an attempt was made in a textbook for students to upgrade the civic, European and international culture of young people. Attention is paid to information provision in the development of projects in various fields. Chapter three gives specific examples of arguing the social impact of the topic, defining the objectives and financial linking of the packages of activities with the final subsidy of the project. This guide summarizes the 12 years of our active participation in the presented programs, as an expert evaluator of DG Science. It provides basic training in European education and civil law, project development and management. The commented leading topics: education, physical activity, tourism, environment and health prevention require an interdisciplinary approach in arguing their relationship, which is a current criterion in the educational requirements of the EC in the 21st century.

The guide is intended for training students in the educational qualification degree "Master" in the specialty "Sports Animation in Tourism". In parallel, it supports civic activity not only of students studying at the Faculty of "Physical Education and Sports" or "Tourism", but also of their teachers at Bulgarian universities. The specifics of the educational qualification degree "Master" and the current needs for international integration of Bulgarian science, whose leading creator is the human potential in Bulgaria, are taken into account.

14. Димитрова, Б. (2017). Циклични движения, Smart модели на техниката, квадрантна оценка. Книга. Изд. Авангард, София. ISBN: 978-619-160-871-3.

Резюме

Анализът в тази книга е фокусиран върху иновативни инструменти за ефективно управление на педагогическия напредък в процеса на обучение, в три направления: синхронното плуване като теоретичен, образователен и двигателен продукт. Теоретичните инструменти обслужват управлението на образованието и обучението по синхронно плуване. Анализът е фокусиран върху иновативни инструменти за ефективно управление на педагогическия напредък в процеса на обучение, в три направления: синхронното плуване като теоретичен, образователен и двигателен продукт. При адаптирането на системата за квадранти използваме методологичните принципи формулирани от екип френски учени за контрол и оценка ефективността на техниката при циклични усилия. Системата е плод на колективните усилия и научните изследвания на 23-ма учени от университета в Нанси, Франция. Подробното описание на методологичния конструкт е публикувано в книги под редакцията на Бернар Тивен и Жил Денис. Методологичните принципи на теоретичния конструкт са публикувани в научни разработки под редакцията на Бернар Тивен и Жил Денис. В тях е доказана приложимостта на системата във всички спортни направления. По същата методологична логика изградихме адаптацията на системата за нуждите на синхронното плуване. Анализирани са резултатите от наши оригинални изследвания с националните отбори на България, Гърция и Турция, когато сме били техен старши треньори и селекционер. Представени са квадрантните оценки за ефективността на плувната техника чрез: *Регистриране на времето в секунди на 50 м свободен стил (кроул); *Успоредно преброяване на реалните цикли на загребване; *Измерване дължината на ръката със стандартна методика по Денис; *Регистриране на циклите след поправка с

коэффициента на синхронизация и изчисляване на скоростта по метода на Денис. Определена е квадрантната оценка на вертикална трамбовка – наречен $V.tr./Os./kr./ver. 12,5 max.$: Регистрира се времето за придвижване на късо разстояние (12,5 м) в определения вид специализирана техника и позиция от международния правилник на ФИНА. Успоредно се отчита броят на циклите при поддръжките движения на ръцете. За един цикъл се счита едно движение навън и едно навътре, спрямо централната ос на тялото. Многофакторният анализ на индикаторите позволява да се оцени ефективността на специализираната техника за придвижване (от дадената базова позиция определена в международния правилник на ФИНА). И тук оценката се поставя чрез показателите за енергетична рентабилност (Ен.Р.) и за механична или двигателна рентабилност (Мех.Р.=Дв.Р.). Измерването на дистанцията се осъществява без старт, със заемане на позицията до стената (време и брой реални цикли).

Abstract

The analysis in this book is focused on innovative tools for effective management of pedagogical progress in the learning process, in three directions: synchronized swimming as a theoretical, educational and motor product. Theoretical tools serve the management of synchronized swimming education and training. The analysis is focused on innovative tools for effective management of pedagogical progress in the learning process, in three directions: synchronized swimming as a theoretical, educational and motor product. In adapting the quadrant system, we use the methodological principles formulated by a team of French scientists to control and evaluate the effectiveness of the technique in cyclical efforts. The system is the result of the collective efforts and research of 23 scientists from the University of Nancy, France. The detailed description of the methodological construct is published in books edited by Bernard Theven and Gilles Dennis.

The methodological principles of the theoretical construct have been published in scientific works edited by Bernard Theven and Gilles Denis. They prove the applicability of the system in all sports. By the same methodological logic we built the adaptation of the system for the needs of synchronized swimming. The results of our original research with the national teams of Bulgaria, Greece and Turkey, when we were their head coaches and coach, are analyzed. The quadrant evaluations for the efficiency of the swimming technique are presented by: * Registration of the time in seconds of 50 m freestyle (crawl); * Parallel counting of actual scoop cycles; * Measurement of arm length with standard Denis methodology; * Registration of cycles after correction with the coefficient of synchronization and calculation of the speed by the method of Denis. The quadrant estimate of vertical ramming is determined - called $V.tr./Os./kr./ver. 12.5 max.$: The time for moving a short distance (12.5 m) is registered in the specified type of specialized equipment and position from the international regulations of FINA. In parallel, the number of cycles in the maintenance of hand movements is reported. One cycle is considered to be one movement outwards and one inwards, relative to the central axis of the body. The multifactor analysis of the indicators allows to evaluate the efficiency of the specialized mobility equipment (from the given basic position defined in the international regulations of FINA). Here, too, the assessment is made by the indicators for energy profitability (En.R.) and for mechanical or motor profitability (Meh.R. = Dv.R.). The distance is measured without starting, with the position next to the wall (time and number of real cycles).

15. Димитрова, Б. (2015). SPA култура и аква практики. Учебник за образователно-квалификационна степен магистър. Трето допълнено издание (В обем от 224 стр.).

Издателство Авангард. София. ISBN 978-954-323-9-0

Резюме

Написан на 224 страници, разпределени в шест части учебникът е методична разработка, която обединява резултати от изследвания, публикации и практически опит свързани със организацията и управлението на SPA&Wellness сектора в България. Учебникът е второ преработено издание и допълнено поради изчерпване. Разкрит е потенциала на превенцията на здравето чрез вода и аква практики, като двигателна активност подпомагаща здравословния начин на живот. Систематизирани са професионалните компетенции на ръководителя на SPA център, посочено е състоянието, проблемите и предизвикателствата в областта на SPA и Wellness туризма. Разработена е класификацията на SPA методиките и въздействията, съдържанието на специализираната SPA терминология - езикови еквиваленти. Анализирани алгоритъм на апаратурните комплектации за съвременен SPA център и др.

Всички те са лично дело на автора и отразяват нейната изследователска и приложна дейност в структуриране и управление на водни, антистрес програми и психорелаксационни ритуали. Съдържанието следва логиката при реализиране на съвременните услуги в SPA&Wellness индустрията - от подбора на продукта, през планирането, дозирането, контрола и моделирането за да се стигне и до Брандирия краен туристически продукт. Целенасочено е написана и част шеста – „Български научни постижения“, за да се обобщи съществуващия национален опит от една страна, а от друга ясно да се потвърди че без научен подход са немислими крайни качествени SPA&Wellness продукти и услуги.

Планирането, контрола и моделирането като приоритетни за практическата дейност на специалистите по SPA&Wellness се представят и характеризират посредством редица базови теоретични обобщения и приложни примери. Приоритетно те са изведени и получени от експертна, управленска и научно - изследователска дейност на авторката.

В тези насоки е необходимо да се посочи ясно, че несъмнено водещия дял при изграждането им принадлежи на автора доц. Бистра Димитрова, доктор. Лично нейно дело са и постиженията на SPA&Wellness образованието в България.

Управлението на процеса се свързва основно с приложно значима за специалиста информация относно различни модели, характеризиращи SPA&Wellness туризма, като система. На базата на съдържанието на учебника може да обобщим, че той съдържа полезна информация и методологични насоки за ефективно управление на SPA&Wellness процес и е единствен в българската туристическа система. Предложеното ново учебно съдържание програмира благоприятни предпоставки за социалната реализация в стратегическия у нас отрасъл – туризъм, и позволява европейска професионална реализация на дипломираните студенти.

Abstract

Written on 224 pages, divided into six parts, the textbook is a methodological development that combines the results of research, publications and practical experience related to the organization and management of the SPA & Wellness sector in Bulgaria. The textbook is a second revised edition and supplemented due to exhaustion. The potential of health prevention through water and aqua practices, such as physical activity supporting a healthy lifestyle, has been revealed. The professional competencies of the head of the SPA center are systematized, the condition, the problems and the challenges in the field of SPA and Wellness

tourism are indicated. The classification of SPA methodologies and impacts, the content of the specialized SPA terminology - language equivalents has been developed. Analyzing the algorithm of the equipment sets for a modern SPA center, etc.

All of them are the personal work of the author and reflect her research and applied activities in structuring and managing water, anti-stress programs and psychorelaxing rituals. The content follows the logic in the implementation of modern services in the SPA & Wellness industry - from product selection, through planning, dosing, control and modeling to reach Brandiria final tourist product. Part six has been purposefully written - "Bulgarian scientific achievements" in order to summarize the existing national experience on the one hand, and on the other hand to clearly confirm that without a scientific approach are unthinkable final quality SPA & Wellness products and services.

Planning, control and modeling as priorities for the practical activity of SPA & Wellness specialists are presented and characterized by a number of basic theoretical summaries and applied examples. Priority they are derived and obtained from expert, managerial and research activities of the author.

In these directions it is necessary to point out clearly that undoubtedly the leading share in their construction belongs to the author Assoc. Prof. Bistra Dimitrova, D.Sc. Her personal work is the achievements of SPA & Wellness education in Bulgaria.

The process management is mainly related to information relevant to the specialist about different models that characterize SPA & Wellness tourism as a system. Based on the content of the textbook we can summarize that it contains useful information and methodological guidelines for effective management of SPA & Wellness process and is the only one in the Bulgarian tourist system. The proposed new curriculum programs favorable preconditions for the social realization in the strategic branch in our country - tourism, and allows European professional realization of the graduated students.

16. Dimitrova, B. (2011). Book of abstract. *First international scientific conference for SPA&Wellness'2011*. Ed. NSA Press. Sofia, 2011 г. ISSN 1314-3433

Резюме

Систематизиран на 64 страници, разпределени в три научни секции Сборникът е обединява резултатите от изследвания, публикации и практически опит свързани със организацията и управлението на Първата международна научна конференция по SPA&Wellness в България и на Балканите. Всички резюмета са преведени от български на английски и от английски на български език от доц. Бистра Димитрова, под чиято редакция, предпечатна обработка и дизайн е издадената Сборникът с резюмета. Секция 1: Историческа динамика и двигателни практики в SPA&Wellness туризма, модератор – проф. Т. Янчева, дн ; Секция 2: Wellness & Beauty техники и програми за здравословен начин на живот, модератор- доц. д-р Д. Димитрова, доктор; Секция 3: Антистрес и релакс методики и въздействия в SPA&Wellness бизнеса, модератор – доц. ; К. Лазарова, доктор.

Abstract

Systematized on 64 pages, divided into three scientific sections, the collection combines the results of research, publications and practical experience related to the organization and management of the First International Scientific Conference on SPA & Wellness in Bulgaria and the Balkans. All abstracts have been translated from Bulgarian into English and from English into Bulgarian by Assoc. Prof. Bistra Dimitrova, under whose editorship, prepress and design

the Collection of Abstracts was published. Section 1: Historical dynamics and motor practices in SPA & Wellness tourism, moderator - Prof. T. Yancheva, D.Sc.; Section 2: Wellness & Beauty techniques and programs for a healthy lifestyle, moderator - Assoc. Prof. Dr. D. Dimitrova, PhD; Section 3: Anti-stress and relaxation methods and effects in the SPA & Wellness business, moderator - Assoc. K. Lazarova, doctor.

17. Димитрова, Б. (2012). Аква практики. Ръководство за образователно-квалификационна степен магистър. Второ преработено издание. Авангард. София. ISBN: 978-954-323-959-7

Резюме

Написано на 102 страници, разпределени в пет глави, ръководството е методична разработка, която обединява резултати от изследвания, публикации и практически опит свързани със организацията, управлението, контрола и провеждането на двигателни програми във водна среда. То е предназначено да обезпечи специализирани модули в специалността "Спортна анимация в туризма" и „SPA култура, източни и аква практики". За първи път е направен опит да се дефинират съвременните аспекти на аква практиките и разкрие тяхната универсална приложимост, както и взаимозависимостта им с здравния статус на практикуващите. Интерпретирани са актуални теоретични концепции, научни конструкти, специализирани понятия и двигателни комплекс. Предлага се формирането на интелектуални и практически умения за създаване на водни спектакли и водене на практически занимания по аква практики от младите специалисти. Дискутиран е проблемът за оздравителното значение на двигателната активност във водна среда и пряката връзка с подобряване качеството на живот и на здравната превенция срещу заболявания на практикуващите. Разгледани са най-новите и атрактивни аква практики. Ръководството дава базова подготовка в областта на управлението на дейностите и провеждането на практически занимания по аква практики. То е предназначено за обучение на студенти в образователно-квалификационна степен бакалавър и магистър. Паралелно се подпомага дидактическото израстване не само на студенти, но и на специалисти вече реализирани в практиката. Отчетени са също спецификата на образователно-квалификационните степени и актуалните потребности от специалисти у нас, в съседни балкански държави и в Европа. Предложеното ново учебно съдържание програмира:

- знания, интелектуални и практически умения за избраната професия на спортен аниматор и/или ръководител на SPA център;
- формиране на отношения при общуване с клиенти;
- усъвършенстване на комуникативните личностни качества, характерни за специалността и необходими за конкурентоспособността на младите хора;
- създаване на благоприятни предпоставки за бъдеща социална реализация в стратегическия отрасъл - туризъм, спортната анимация, SPA и Wellness индустрията, чрез средствата и методите на психомоторната дейност във водна среда и аква въздействия върху организма – с различна насоченост и интензивност.

Abstract

Written on 102 pages, divided into five chapters, the manual is a methodological development that combines the results of research, publications and practical experience related to the

organization, management, control and implementation of motor programs in the aquatic environment. It is designed to provide specialized modules in the specialty "Sports animation in tourism" and "SPA culture, oriental and aqua practices". For the first time, an attempt has been made to define the modern aspects of aqua practices and to reveal their universal applicability, as well as their interdependence with the health status of practitioners. Current theoretical concepts, scientific constructs, specialized concepts and motor complex are interpreted. It is offered the formation of intellectual and practical skills for creating water performances and conducting practical classes in aqua practices by young professionals. The problem of the healing importance of physical activity in the aquatic environment and the direct connection with the improvement of the quality of life and of the health prevention against diseases of the practitioners is discussed. The latest and most attractive aqua practices are discussed. The management provides basic training in the field of activity management and conducting practical classes on aqua practices. It is designed to train students in the educational qualification degree of bachelor and master. At the same time, the didactic growth is supported not only by students, but also by specialists already realized in practice.

The specifics of the educational and qualification degrees and the current needs of specialists in our country, in neighboring Balkan countries and in Europe are also taken into account. The proposed new curriculum programs:

- knowledge, intellectual and practical skills for the chosen profession of sports animator and / or manager of a SPA center;
- formation of relations when communicating with clients;
- improvement of the communicative personal qualities, characteristic for the specialty and necessary for the competitiveness of the young people;
- creating favorable conditions for future social realization in the strategic sector - tourism, sports animation, SPA and Wellness industry, through the means and methods of psychomotor activity in the aquatic environment and aqua effects on the body - with different focus and intensity.

18. Димитрова, Б. и кол. (2016). Аква практики. Ръководство за образователно-квалификационна степен магистър. Трето преработено и допълнено издание. Авангард. София. ISBN: 978-619-160-695-7

Резюме

Написано на 130 страници, разпределени в пет глави, ръководството е трето преработено и допълнено издание. В рамките на 28 стандартни страници е добавена аквагимнастика за бременни жени. Методичната разработка обединява резултати от изследвания, публикации и практически опит свързани със организацията, управлението, контрола и провеждането на двигателни програми за бременни жени, във водна среда. Вторият автор е наш докторант от Гърция и има собствени класове за бременни жени в гр. Солун, с които провежда регулярно занимания. За първи път е направен опит да се обобщи Балкански опит (Българо-Гръцки) за да се дефинират интердисциплинарните аспекти на аква практиките и разкрие тяхната широко-спектърна приложимост, както и взаимозависимостта им със здравния статус на практикуващите. Интерпретирани са актуални теоретични концепции, научни конструкти, специализирани понятия и двигателни комплекс. Дискутиран е проблемът за

оздравителното значение на двигателната активност във водна среда и пряката връзка с подобряване качеството на живот и на здравната превенция на практикуващите. Разгледани са най-новите и атрактивни аква практики. Отчетени са също спецификата на образователно-квалификационните степени бакалавър и магистър и актуалните потребности от специалисти у нас, в съседни балкански държави и в Европа.

Abstract

Written on 130 pages, divided into five chapters, the manual is the third revised and supplemented edition. Aquagymnastics for pregnant women has been added within 28 standard pages. The methodological development combines the results of research, publications and practical experience related to the organization, management, control and implementation of motor programs for pregnant women in the aquatic environment. The second author is our doctoral student from Greece and has his own classes for pregnant women in Thessaloniki, with which he conducts regular classes. For the first time, an attempt was made to summarize the Balkan experience (Bulgarian-Greek) in order to define the interdisciplinary aspects of aqua practices and reveal their broad-spectrum applicability, as well as their interdependence with the health status of practitioners. Current theoretical concepts, scientific constructs, specialized concepts and motor complex are interpreted. The problem of the healing importance of physical activity in the aquatic environment and the direct connection with the improvement of the quality of life and the health prevention of the practitioners is discussed. The latest and most attractive aqua practices are discussed. The specifics of the bachelor's and master's degrees and the current needs of specialists in our country, in neighboring Balkan countries and in Europe are also taken into account.

II. НАУЧНИ ПУБЛИКАЦИИ

Самостоятелни или първи автор в индексирани списания в световна база данни

- 19. Dimitrova, Bistra (2017). RCREATIVE INDUSTRY, INNOVATIONS AND THE BULGARIAN EDUCATIONAL MODEL FOR SPECIALISED STAFF. Original scientific paper| Web of Science| Proceeding_book_ ICASS2017.pdf|p.406-410 (Availible at: http://icass2017.com/pdf/Proceeding_book_ICASS2017.pdf).**

Резюме:

Създадена е глобална ситуация от клиента, в която динамиката при търсенето на специализирани пакети в СПА и Уелнес туризма превъзхожда с големи темпове растежа и експлоатацията на услуги с квалифициран персонал, сертифициран чрез образователни програми (Димитрова, Донеv, 2006), стипендии, обучителни семинари или получи сертифицирани компетентности. На международно ниво, според изследователския екип на Global Wellness Institute, в проучването на индустрията, резултатите от които са представени в икономическия доклад (2014 г.) - се подчертава фактът, че уелнес туризмът се разраства бързо, изисквайки повече персонал от съществуващия. В момента световният пазар за уелнес туризъм струва 425 милиарда евро и 36% от тези разходи се генерират от Европа (Полименов, 2014). Шест от топ 10 на световните дестинации за уелнес туризъм са в Европа (Treneva, 2013). Прогнозите за растеж предполагат отваряне на потенциала на Източна Европа (Полименов, 2014). Европейската здравна индустрия е наясно, че за да запази водещите си позиции и качество, осигуряването на подходящо обучение е критичен фактор за успех (Трендафилов, Димитрова, 2013),

както за настоящите, така и за бъдещите служители, участващи в предоставянето на услуги, за да се осигури задоволителна доставка на възложените им задачи (Нешева, 2015) и „... уелнес практиките като културно явление оказват положително влияние върху здравето...“ (Станева, 2014). Методология: Целта на изданието е да установи действителното качество на образователните програми в балканските страни (България, Румъния, Сърбия, Черна гора, Гърция, Албания и Македония) и да определи изискванията към специализирания персонал в българската индустрия за отдих и ниша туризъм. Обект на изследването бяха 243 костюма (от проучване на Уелнес Институт България) висши професионалисти от различни SPA & Wellness & Thalasso центрове (служители, ръководители, инвеститори, предприемачи, мениджъри, мениджъри на фирми, представители на професионални организации и изпълнителната власт, магистър и докторанти в НСА).

Abstract

Therefore, a person's particular situation in which the dynamics of the SPA & Wellness tourism on the demand for specialized packages outstrips with great growth rates operation of services with qualified personnel certified through educational programs (Dimitrova, Donev, 2006), fellowships, training seminars or received certified competencies. On international level, according the research team of the Global Wellness Institute, in the study of the industry, which results are presented in the Economy Report (2014) – highlighted the fact that wellness tourism is expanding rapidly, demanding for more staff than existing. The global wellness tourism market is currently worth 425 billion euro and 36% of that spending is generated by Europe (Polimenov, 2014). Six of the top 10 world wellness tourism destinations are in Europe (Treneva, 2013). Growth forecasts suggest opening up the potential of Eastern Europe (Polimenov, 2014). The European wellness industry is aware that in order to maintain its leading positions and quality, ensuring relevant training is a critical success factor (Trendafilov, Dimitrova, 2013), both for current and future employees involved in the provision of services to ensure the satisfactory delivery of the tasks assigned to them (Nesheva, 2015) and „...the wellness practices as a cultural phenomenon has a positive impact on health...“ (Staneva, 2014).

Methodology: The aim of the publication is to establish the actual quality of the educational programs in the Balkan countries (Bulgaria, Romania, Serbia, Montenegro, Greece, Albania and Macedonia) and setting out the requirements for specialized staff in Bulgarian Recreative Industry and Niche tourism. Object of the study were 243 costumes (from a study of the Wellness Institute Bulgaria) senior professionals from various SPA & Wellness & Thalasso centres (employees, executives, investors, entrepreneurs, managers, company managers, representatives of professional organizations and the executive power, master and PhD students in NSA).

20. Dimitrova, Bistra (2019). QUALITY ASSESSMENT ABOUT STANDARDS FOR WELLNESS SERVICES AND CERTIFIED SKILLS OF SPECIALIZED STAFF. Original scientific paper| Web of Science| Trakia Journal of Sciences, Vol. 17, No2, pp143-149,2019, (Available at: <http://tru.uni-sz.bg/tsj/Vol.17,%20Suppl.2,%202019/7.pdf>). SSN 1313-3551 (online).

Резюме:

ЦЕЛ: Целта на това проучване беше да се установи оценката на качеството на стандартите за уелнес услуги и сертифицирани умения на специализиран персонал в българския нишов туризъм чрез определяне на диапазон по значимост на базата на научни показатели. МЕТОДИ: През периода март-юни 2017 г. беше проведено Психометрично измерване на експертната гледна точка сред български специалисти от различни центрове за Wellness & SPA & Thalasso: работодатели, ръководители, инвеститори, предприемачи, мениджъри, ръководители и студенти от конкретни програми в областта. Мненията на експертите бяха измерени чрез

адаптирана версия на въпросника за онлайн проучване с инструменти на Google Drive. РЕЗУЛТАТИ: Психометричните измервания дават резултат на значенията на числата (чрез реда за А-фиксиран въпрос по-Х от В-брой въпроси), поставени на всички зададени въпроси. Получаваме скала за обхват за класиране на относителното значение на изследваните имоти за качествените услуги и центрове в българския нишов туризъм. ЗАКЛЮЧЕНИЯ: Резултатите от нашето проучване са в подкрепа на необходимия план за действие в съвместно партньорство между българските институции, професионална и неправителствена организация за разработване и приемане на нови държавни стандарти; определяне на изисквания за категоризация на Wellness & SPAs и оценка на качеството не само за съоръженията, но и за прилаганите процедури и услуги; както и предоставяне на сертификат за специализирания персонал в съответствие с европейската квалификационна рамка за всички нива - започвайки от средно и завършвайки до "докторска степен".

Abstract:

PURPOSE: The aim of this study was to establish the quality assessment about standards for Wellness services and certified skills of specialized staff in the Bulgarian niche tourism by setting out a range scale by significance on the base of scientific indicators.

METHODS: During the period of March-June 2017 a Psychometric measurement of experts' point of view was conducted among Bulgarian professionals from various Wellness & SPA & Thalasso centres: employers, executives, investors, entrepreneurs, managers, executives and students from specific programs in the field. The experts' opinions were measured by an adapted version of the Survey Questionnaire for online use with Google Drive tools.

RESULTS: The psychometric measurement results on the meanings of numbers (through the order for A-fixed question by-X of B-number of questions) placed on all questions asked. We obtain a range scale for ranking the relative significance of the studied properties for the quality services and centres in the Bulgarian Niche tourism.

CONCLUSIONS: The results in our study are in support of the needed action plan in co-partnership between the Bulgarian Institutions, professional and non-governmental organisation for developing and adopting new state standards; setting requirements for categorization of Wellness & SPAs and quality assessment not only for the facilities, but for the applied procedures and services; and also providing certification for the specialized staff according to the European qualification framework for all levels – starting from secondary and finishing at "Doctoral degree (PhD)".

21. Dimitrova, Bistra (2020). RELATIONSHIPS BETWEEN EDUCATION AND INNOVATIONS IN THE RECREATION INDUSTRY IN BULGARIA. Original scientific paper| Web of Science| Trakia Journal of Sciences, Vol. 18, No2, pp143-149,2019, [Under publishing] (Available at: <http://tru.uni-sz.bg/tsj/Vol.17,%20Suppl.2,%202019/7.pdf>). SSN 1313-3551 (online).

Резюме:

ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ: Целта на изследването е да се анализират предимствата в българската пълна образователна вертикала в уелнес културата, в два професионални фонда и да се установи външната оценка на предложените знания, интелектуални и практически умения на специализиран персонал в българския нишов туризъм чрез определяне на важността от изследваните показатели. МЕТОДИ: Ние прилагаме психометрична оценка на мненията на клиентите, за да получим резултати относно значенията на числата (точки / тегло). Мненията на анкетираните измерваме с адаптивна версия на въпросника за изучаване чрез използване на интелигентни инструменти на google drive. РЕЗУЛТАТИ: Този документ предлага анализ на предимствата за акредитирани и интегрирани в практиката иновации в подкрепа на нишовия

туризъм. Създадени са нови образователни програми в отговор на последните промени в българските образователни и научни политики и наредби. През последните 10 години България успешно интегрира шест нови специализирани (в нишовия туризъм) програми в две професионални категории - Здравеопазване и спорт и създава Център за високи постижения. ЗАКЛЮЧЕНИЯ: Установените закономерности са ценна ориентир за изграждане на пълна образователна вертикала от средно до докторско ниво с иновативни програми в подкрепа на интелигентни услуги за нишовия туризъм и базирана на знанието икономика в България.

Abstract

PURPOSE: The goal of the study is to analyse the advantages in the Bulgarian full educational vertical in wellness culture, in two professional fields and establish the external evaluation for proposed knowledge, intellectual and practical skills of specialised personnel in Bulgarian niche tourism by defining the importance of the studied indicators.

METHODS: We apply a psychometric assessment of customers' opinions to obtain results on the meanings of numbers (points/weight). The respondents' opinions we measure with an adaptive version of the questionnaire for studying through the usage of smart tools of google drive.

RESULTS: This paper offers an analysis of advantages for accredited and integrated into the practice innovations in support of Niche tourism. Was created new educational programs in response to the latest changes in the Bulgarian educational and scientific policies and regulations. In the last 10 years, Bulgaria has successfully integrated six new specialized (in niche tourism) programs in two professional categories – Healthcare & sport and is establishing a Centre for Excellence.

CONCLUSIONS: The established regularities are a valuable reference point to build the full educational vertical from secondary level to doctoral level with innovative programs in support of smart services for Niche tourism and knowledge-based economy in Bulgaria.

Самостоятелни или първи автор в рецензирани списания или референтен списък на НАЦИД

22. Димитрова, Б. (2019). Когнитивно дефиниране на уелбийнг индекса. *Научно списание Сمارт иновации в Рекреативната, Уелнес Индустрия и Нишов туризъм*. (Онлайн: <https://scjournalbg.globalwaterhealth.org/>), p.68-78. ISSN: 2603-493X.

Резюме

В световен мащаб се използват различни методи за измерване на Уелнес (Wellness) здравословните практики на живот и/или качеството на живот, сравняващи очакванията на гражданите за здравословност по национални традиции и култура за успешен и удовлетворяващ начин на живот. Тази глобална статистика показва нарастваща необходимост от интервенция за намаляване на процентните стойности при широко разпространените социални заболявания. Международните социологически агенции Галъб и Хелтуейс (Gallup-Healthways), отчитащи показателите за Уелбийнг (Wellbeing) индекс в глобален мащаб посочват, че в повечето държави процентните стойности на хроничните заболявания се повишават. Водещите анализатори свързват този факт с широкото навлизане на технологиите в ежедневието и професионалната реализация, което води до сериозно обездвижване на съвременния гражданин. За диагностичен анализ на Уелбийнг индекса приложихме анализ на данни от годишни доклади на Глобални организации; Теоретично моделиране (евристично, прогностично, нормативно, еврикопрограмачно и прагматично);

Математическо моделиране за превръщане на субективни оценки в количествено измерими величини; Методи за оценка на взаимосвързките между звената на индикаторите за Уелбийнг индекса: систематизиране и ранжиране на субективни оценки. Класификационна структура на индикаторите на стандартна методика лицензирана за Галъб интернешънал (Gallup Int). През 2018 г. се навършиха 10 години, от както Галъб и Хелтуейс (Gallup-Healthways) включва оценка за качеството на живот във всички основни расови и етнически групи. В Америка (като най-голям потребител на Gallup) оценката за качеството на живот за 2017 г. е следната: 55,4% оценяват живота си като "процъфтяващ". Създава се индекс за качеството на живот (Gallup Standard of Living Index) и 73% от американците през 2016 г. заявяват, че са доволни от жизнения си стандарт. През 2017 г. тази цифра нараства до 79%, а през 2018 г. е 80%. Самооценката за общите показатели на здравето при възрастните хора се измерва в три категории: "отлична", "лоша" и "справедлива/задоволителна".

Abstract

Globally, various methods are used to measure Wellness health practices and / or quality of life, comparing citizens' expectations for health in national traditions and culture for a successful and satisfying lifestyle. These global statistics show a growing need for intervention to reduce the percentage of widespread social diseases. The international sociological agencies Gallup-Healthways, which report the Globalbeing index on a global scale, say that in most countries the percentage of chronic diseases is rising. Leading analysts associate this fact with the widespread penetration of technology in everyday life and professional realization, which leads to serious immobilization of the modern citizen. For diagnostic analysis of the Welbing index, we applied data analysis from annual reports of Global Organizations; Theoretical modeling (heuristic, prognostic, normative, euricoprogrammatic and pragmatic); Mathematical modeling for converting subjective estimates into quantifiable quantities; Methods for assessing the relationships between the units of the indicators for the Welbing index: systematization and ranking of subjective assessments.

Classification structure of the indicators of a standard methodology licensed for Gallup International. 2018 marks 10 years since Gallup and Healthways included a quality of life assessment in all major racial and ethnic groups. In America (as Gallup's largest consumer), the 2017 quality of life rating is as follows: 55.4% rate their lives as "thriving." A Gallup Standard of Living Index was created, and 73% of Americans in 2016 said they were satisfied with their standard of living. In 2017, this figure rises to 79%, and in 2018 it is 80%. Self-esteem for general health indicators in the elderly is measured in three categories: "excellent", "poor" and "fair / satisfactory".

23. Димитрова, Б. (2019). Интердисциплинарни подходи за устойчиво развитие на SPA&Wellness индустрията и туризма в България. *Научно списание Смарт иновации в Рекреативната, Уелнес Индустрия и Нишов туризъм.* (Онлайн: <https://scjournalbg.globalwater health.org/>), p.61-76. ISSN: 2603-493X .

Резюме

Представяме кратка ретроспекция на исторически извори за Spa&Wellness индустрията и туризма, като са посочени историческите корени на SPA културата открити още в Древния Рим. Анализирани са историческите корени на културата на отход и превенцията на здравето. Установено е, че Римляните са безспорните пионери на SPA културата. Те ползвали масажисти, особено за гладиаторите, което показва, че считали масажа не само за отпускател,

но и за укрепващ тялото. Римляните са били любители на калните бани, топлите извори и други рекреативни процедури. Голямо развитие в Рим придобила козметиката. Парфюмите, пудрите, благовонните масла след баня и кремове били нещо обичайно. Най-голямо развитие обаче получил отрасъл, по който съвременните световни SPA центрове работят активно. Това били термите (thermae, balnea), обществените бани, срещани и в богатите частни домове. Ако спортът сам по себе си бил за римляните нежелано занимание, то в термите те ползвали цялостен комплекс, включващ от поддръжка на формата, през баня и масажни процедури, до козметика. Анализирани детайлно са специфичните промени в българския нов Закон за Туризм, водещи до висока прозрачност в бранша.

Abstract

We present a brief retrospective of historical sources for the Spa & Wellness industry and tourism, indicating the historical roots of SPA culture found in ancient Rome. The historical roots of the culture of recreation and health prevention are analyzed. It has been established that the Romans were the undisputed pioneers of SPA culture. They used masseurs, especially for gladiators, which shows that they considered massage not only relaxing but also strengthening the body. The Romans were fond of mud baths, hot springs and other recreational procedures. Cosmetics developed greatly in Rome. Perfumes, powders, after-bath scents and creams were common. However, the industry in which the modern world SPA centers work actively has received the greatest development. These were the thermae (thermae, balnea), public baths, also found in rich private homes. If sport in itself was an undesirable activity for the Romans, then in the baths they used a complete complex, including from shape maintenance, through bath and massage procedures, to cosmetics. The specific changes in the Bulgarian Law on Tourism, leading to high transparency in the industry, are analyzed in detail.

24. Dimitrova, B. (2019). Recreative industry - the Bulgarian model for innovations in the fields of education and science. Scientific journal Smart Innovations in Recreational, Wellness Industry and Niche Tourism. (Онлайн: <https://scjournal.globalwaterhealth.org/issue1-jan-june-2019/>, p.6-11. ISSN: 2603-4921.

Резюме

През последните пет години хората активно говорят за уелнес туризъм и рекреационни програми (Игнатов, 2012), но той все още се развива спонтанно, без ясна концепция, неспособен да се конкурира дори със страните от Централна Европа поради липса на специализиран персонал. Стандартите за услуги в индустрията не са въведени, в световен мащаб не е дадено конкретно определение, а глобалният туризъм е определен като най-силната ниша - „СПА и уелнес сектор“ (Димитрова, (Димитрова), 2011). Значително се увеличи делът на активната здравословна почивка, тъй като през 2016 г. уелнес туризъм практикуват над 4 милиона души по света. Целта на изданието е да установи действителното качество на образователните програми в балканските страни (България, Румъния, Сърбия, Черна гора, Гърция, Албания и Македония) и да определи изискванията към специализирания персонал в българската развлекателна индустрия и нишарския туризъм. Обект на изследването бяха 243 костюма (от проучване на Уелнес Институт България) висши професионалисти от различни SPA & Wellness & Thalasso центрове (служители, ръководители, инвеститори, предприемачи, мениджъри, мениджъри на фирми, представители на професионални организации и изпълнителната власт, магистър и докторанти от NSA), които проведоха проучването на Балканите в подкрепа на експертното

картографиране на индустрията за уелнес и образователните програми на регионално ниво. НПО, подкрепящи това проучване, бяха: Балканският клъстер за здраве, уелнес и СПА туризъм, Федерацията на спортния педагог на Република Македония, центърът за професионално обучение „Прогрес и знания“ от София, Медицинската СПА асоциация на Черна гора, Wellness Academy of Сърбия, румънската фондация „Amphytheatru“, Уелнески институт на Гърция и Българската асоциация за геомедицина и геотерапия). Работната хипотеза се основава на предположението, че са необходими съвместни действия в сътрудничество с професионалните асоциации и неправителствените организации за разработване и приемане на държавни регулаторни инструменти за обучение на специализирани кадри за индустрията за отдих и уелнес и нишевия туризъм. Прилаганият метод представлява психометрична регистрация на мненията на клиентите (различни структурни нива), анализ по тегло и класиране на значимостта и систематизиране на държавните статистически данни за образователните програми в различни познавателни нива, по държави.

Abstract

Over the last five years, people actively talk about Wellness tourism and Recreative programs (Ignatov, 2012), but it is still developing spontaneous, without a clear concept, unable to compete with even the countries of Central Europe due to lack of specialized personnel. Service standards in the industry have not been introduced, worldwide not given a specific definition, and global tourism defined as the strongest niche - "SPA and Wellness sector" (Dimitrova, (Димитрова), 2011). Significantly increased the proportion of active healthy holidays, as in 2016 Wellness tourism practiced more than 4 million People worldwide. The aim of the publication is to establish the actual quality of the educational programs in the Balkan countries (Bulgaria, Romania, Serbia, Montenegro, Greece, Albania and Macedonia) and setting out the requirements for specialized staff in Bulgarian Recreative Industry and Niche tourism. Object of the study were 243 costumes (from a study of the Wellness Institute Bulgaria) senior professionals from various SPA & Wellness & Thalasso centres (employees, executives, investors, entrepreneurs, managers, `company managers, representatives of professional organizations and the executive power, master and PhD students in NSA), which conducted the Balkan survey in support of the experts mapping of the Wellness industry and educational programs on regional level. NGOs supporting this survey was: the Balkan Cluster for Health, Wellness & SPA tourism, the Federation of sport pedagogue of Republic of Macedonia, the vocational training centre "Progress and knowledge" from Sofia, the Medical SPA association of Montenegro, the Wellness academy of Serbia, the Romanian foundation "Amphytheatru", Wellness institute of Greece and the Bulgarian Association for Geomedicine and Geotherapy). The paper work hypothesis is built on the assumption that joint action is needed, in collaboration with the professional associations and NGOs for the development and adoption of state regulatory tools for the education of specialized staff for the Recreative and Wellness industry and the Niche tourism. The applied method is a psychometric registration of the costumers (different structural levels) opinions, analysis by weight and the ranking of significance and systematization of the governmental statistical data for the educational programs in different cognitive levels, by countries.

25. Dimitrova, B. (2019). Welvet survey on status of EU health and Wellness tourism. Scientific journal Smart Innovations in Recreational, Wellness Industry and Niche Tourism.(Онлайн: [https://scjournal.globalwaterhealth.org/issue 2, 2019/](https://scjournal.globalwaterhealth.org/issue%202019/), p. 9 -16. ISSN: 2603-4921.

Резюме

Тук отчитаме съдържанието на настолното проучване на проекта „Еразъм + WELVET“ създаде новата работна позиция за нишевия туризъм - „Уелнес инструктор“. Ние реализираме поредица от научни публикации и презентации за Новия умен модел за глобални туристически събития като: Световния

съвет за здравословно застаряване в Истанбул, Турция (2018); HESTOUREX в Анталия, Турция (2019); Балканска среща на върха за здравен, уелнес и СПА туризъм в Будва, Черна гора (2019); IRIGMOYGRAD - Трансгранично сътрудничество на ЕС, Нови Сад, Сърбия. Научният ни интерес беше да разпространяваме получените резултати от екипа от партньори по проекта (7 организации) и да анализираме констатацията в подкрепа на нивото на културата на уелнес и наличието на конкретни образователни програми на курсове за обучение в Австрия, България, Великобритания, Естония и Македония и интелектуални продукти, редактирани на 5 европейски езика.

Проучването обхваща 411 души (53 собственици или мениджъри на Wellness & SPA центрове, учени, бакалавър по спорт, докторанти и завършили магистърска степен по уелнес, СПА и таласо култура) от всички страни партньори на WELVET, на възраст 17-56 години. В проучването са участвали 202 мъже и 209 жени. Средната възраст на участниците в проучването е 36,5. За проучването целевата група разделихме на възрастови сегменти вместо образователни класове, практически опит (по-малко от три години, от четири до седем години и над осем години). Съдържанието на целевите групи е: главен изпълнителен директор, мениджър, оперативен служител / терапевт и не-завършили студенти в областта на уелнес и спа. Всяка страна партньор беше отговорна за правилното прилагане на методологията на изследване; отговарят на научните стандарти на ЕС. Всички респонденти са подписали декларации за споразумение за публикуване на данните от проучването.

Abstract

Here we report the content of the desk research of the Erasmus+ WELVET project created the new job position for the Niche tourism – the “Wellness Instructor”. We realize a series of scientific publications and presentations for the New smart model on global touristic events as: World Healthy Aging Council in Istanbul, Turkey (2018); HESTOUREX in Antalya, Turkey (2019); Balkan Summit for Health, Wellness and Spa tourism in Budva, Montenegro (2019); IRIGMOYGRAD - Transborder EU cooperation, Novi Sad, Serbia. Our scientific interest was to disseminate the obtained results by the team of project partners (7 organizations) and analyse the finding in support of the Wellness culture level and presence of specific educational programs of training courses in Austria, Bulgaria, Great Britain, Estonia and Macedonia and intellectual products edited in 5 European languages. The study has been taken by 411 people (53 owners or managers of Wellness & SPA centers, scholars, Bachelor on Sport, Doctoral students and master's degree graduates in wellness, spa and Thalasso culture) from all WELVET partners countries, aged 17-56. There were 202 men and 209 women in the study. The median age of the participants in the study was 36,5. For the study, the targeted group we divided into age segments instead of educational classes, practical experience (less than three years, from four to seven years, and above eight years). The content of the target's groups is: CEO, manager, operational employee / therapist and non-graduates in the wellness and spa area. Each partner country was responsible for the correct application of the research methodology; conform to the EU scientific standards. All respondents were signed agreement declarations for the data of the study to be published.

26. Димитрова, Б. (2014). Интердисциплинарни подходи за устойчиво развитие на туризма чрез български SPA Бранд. Dimitrova, B. Interdisciplinary approaches for sustainable development of tourism through the Bulgarian spa brand. “Инфраструктура и комуникации”, научно списание на фак. „Икономика и инфраструктура“ на УНСС. С., 2014 г., бр.4, стр.229. ISSN 1314-0930.

Резюме

Материалът прави кратка ретроспекция на исторически извори и предлага изясняване, чрез конкретни съдържателни примери, на специализираната SPA&Wellness терминология. Съсредоточава анализът върху регламентирането на SPA&Wellness туризма в българския

Закон за Туризм. Разработен е SWOT анализ за потенциала на SPA туризма в град София. Систематизирани са български научни иновации за ритуализация на предлаганите SPA&Wellness туристически пакети. Описани са възможностите за внедряването им в българските туристически обекти. Аргументирана е необходимостта от внедряване на интердисциплинарни подходи за устойчиво развитие на SPA&Wellness туризма в България, което би увеличило приходите от този специфичен вид туризъм.

Abstract

The material makes a brief retrospective of historical sources and offers clarification, through specific content examples, of the specialized SPA & Wellness terminology. Focuses the analysis on the regulation of SPA & Wellness tourism in the Bulgarian Tourism Act. A SWOT analysis of the potential of SPA tourism in the city of Sofia has been developed. Bulgarian scientific innovations for ritualization of the offered SPA & Wellness tourist packages are systematized. The possibilities for their implementation in the Bulgarian tourist sites are described. The need for introduction of interdisciplinary approaches for sustainable development of SPA & Wellness tourism in Bulgaria is argued, which would increase the revenues from this specific type of tourism.

27. Dimitrova, B. (2014). Interdisciplinary approaches for sustainable development of tourism through the Bulgarian spa brand. "Infrastructure and Communications", the scientific journal of the faculty for "Economy and infrastructure" of the World and national Economy University. S., 2014 г., number 4, p 233. ISSN 1314-0930.

Резюме:

Материалът прави кратка ретроспектива на историческите източници и дава разяснения чрез конкретни смислени примери от специализираната SPA & Wellness терминология. Анализът се фокусира върху регулирането на СПА и уелнес туризма в българския закон за туризма. Разработени са SWOT анализ за потенциала на СПА туризма в София. Систематизирани са български научни иновации за ритуализиране на предлаганите SPA & Wellness пакети. Описани са възможностите за тяхното прилагане в българските туристически обекти. Аргументирана е необходимостта от прилагане на интердисциплинарни подходи за устойчиво развитие на СПА и уелнес туризма в България, което би увеличило приходите от този конкретен вид туризъм.

Abstract:

The material makes a brief retrospective of historical sources and provides clarification through concrete meaningful examples of the specialized SPA & Wellness terminology. The analysis focuses on the regulation of SPA & Wellness Tourism in the Bulgarian Law on Tourism. Have been developed a SWOT analysis for the potential of SPA tourism in Sofia. Have been systemized Bulgarian scientific innovations for ritualizing the proposed SPA & Wellness packages. Described are the possibilities for their implementation in the Bulgarian tourist sites. Have been argued the necessity of implementation of interdisciplinary approaches to sustainable development of SPA & Wellness Tourism in Bulgaria, which would increase the revenue from this particular type of tourism.

28. Димитрова, Б. (2014). Моделни характеристики на контрола в Wellness туризма. Научно – практическа конференция "Човешкият капитал – методология, измерения и практики" (образование – мениджмънт – бизнес). Сборник с доклади. Dimitrova, B. The model

characteristics of the supervision in the Wellness tourism. Scientific and Practical Conference "Human capital - methodology, measurement and practice" (education - Management - Business). Proceedings. S., 2014 г., p.122-128.

Резюме:

Научният екип на световния институт за Wellness изследвания (SRI) дефинира ново определение за Уелнес туризма, като включва в него "...всички пътувания, свързани с търсенето на алтернативни практики за поддържане или повишаване на личното благоденствие / благополучие / приятно изживяване / релаксация". Високата скорост в динамиката на сектора в глобален мащаб поставя императивно необходимостта от моделиране на контрола за качеството на Wellness услугите, продуктите и дестинациите, което пряко корелира с контрола върху качеството на обучението на управленските и изпълнителски кадри в Wellness туризма. Направен е първи опит за трансфер на добри международни практики и анализ на предизвикателствата у нас.

Abstract:

The research team of the Global SPA&Wellness Research Institute (SRI) defines a new definition of Wellness tourism, to include the "... all travel related to the search for alternative practices to maintain or increase personal wellbeing / welfare / a pleasant experience / relaxing time". The higher speed in the dynamics of the sector, on a global scale, makes the imperative need for modeling of the quality control in Wellness services, products and destinations that directly correlates with the control over the quality of the training and staff education for managers or executives' personnel in Wellness tourism. The paper makes the first attempt to transfer the best international practices and analysis of the challenges, risks and potential of Bulgarian Wellness sector.

29. Dimitrova, B. (2014). The Enotherapy as an effective financial instrument for the wine tourism. International Tourist Forum "SPA and wine"- part of the Culture corridor – cultural routes. SWU Blagoevgrad. Faculty of Economy, Tourism department. Proceedings. Bl., 2014 г., p. 162-169. International Tourist Forum SPA and Wine : 16.10.2014 - 20.10.2014, Interhotel Sandanski (Bulgaria) and Corfu (Greece)

Резюме:

България като част от древните култури и цивилизации е наследила богата традиция в производството на вина. Археологическите находки през последните години красноречиво доказват, че напитката от божествени ритуали е била известна на древните траки. Откритият храм на бога на виното Дионис в древния град Перперикон - столицата на владетеля на планините, кара изследователите да смятат, че виното от предци е именно България. Не можете да пропуснете фактите, свързани с репутацията на нашето мелнишко вино и гурме Мавруд. Докладът представя научни доказателства за това как „Енотерапията“ може да се превърне в ефективен финансов инструмент за винен туризъм в България? Представяме идеята, която е бизнес предизвикателство, вдъхновено от древната традиция на Римската империя в българска земя, възникнала в периода около I век б.ч. Тази идея има за цел да превърне в съвременността на 21 век уникален СПА и уелнес комплекс и интердисциплинарен продукт. Нашите оригинални авангардни методологии и специфични интерактивни техники заедно е иновативно проучване на продуктите, валидирано чрез обективизиране на SPA & Enotherapy с „Пентагностиката“. Този иновативен научен подход е

оригинален и несъществуваща оферта на SPA и Wellness пазара в света и Европа. Идеята на проекта има за цел да пресъздаде автентична историческа обстановка, максимално интегриран опит за развлекателни или терапевтични ефекти, използвани в древната империя на най-могъщия император - Константин Велики. Авторът се фокусира върху иновациите в продуктовата линия пресъздава здравно-рекреационните ритуали на древни времена чрез съвременни хиропрактикатори, термично оборудване и интервенции за автентичен начин на живот (качество на живот) на Константин Велики чрез рекреационната жизнена сила на българските минерални води и виното Мавруд в Енотерапията.

Abstract:

Bulgaria as part of ancient cultures and civilizations has inherited a rich tradition in the production of wines. Archaeological finds in recent years eloquently proves that the drink of divine rituals was known to the ancient Thracians. The open-air temple of the god of wine Dionysus in the ancient city of Perperikon - the capital of the ruler of the mountains, leads the researchers to believe that ancestral wine is precisely Bulgaria. You cannot miss the facts concerning the reputation of our Melnik wine and gourmet Mavrud. The report presents scientific evidence of how "Enotherapy" can become an effective financial instrument of wine tourism in Bulgaria? We bring the idea, which is a business challenge inspired by the ancient tradition of the Roman Empire in Bulgarian land, that emerged in the period around the 1st century b.chr. This idea aims to translate in the modernity of the 21st century a unique SPA & Wellness complex and interdisciplinary product. Our original cutting-edge methodologies and specific interactive techniques together is a innovative product research validated by objectifying SPA & Enotherapy with the "Pentagnostic". This innovative scientific approach is original and a non-existent offer on the SPA & Wellness market in the world and Europe. The project idea aims on recreate authentic historical setting maximum integrated experience for recreational or therapeutic effects used in the ancient empire of the most powerful Emperor - Constantine the Great. The author focuses on innovation in product line recreates the health-recreational rituals of ancient times through modern chiropractitioners, thermal equipment and interventions for authentic lifestyle (quality of life) of Constantine the Great through the recreational living power of Bulgarian mineral waters and the wine Mavrud in the Enotherapy.

30. Dimitrova, B. (2016). Pedagogical progress evaluation in swimming teaching process. *Massachusetts Review of Science and Technologies*. Proceedings of the Journal are located in the Databases Scopus. 2016, № 1(13), (January - June), Volume VII, п.360-365.

Резюме:

Специализираният ни педагогически опит в процеса на преподаване по плуване ни доведе до следната работна хипотеза, основана на предположението, че ефективната техника на плуване включва разпоредби за оптимизиране на контрола и оценката на преподаването на студентите и улеснява косвено напредъка на постижение и окончателната оценка на практическия тест. Освен това от голямо значение е възможността за присвояване както на индивидуална, така и на колективна оценка на плувната техника на учениците и на преподавателските групи. Експерименталната ни част за установяване на степента на техниката на плуване на събитието в свободен стил на изучаваните 130 ученици, участващи в общия курс на обучение в НСА - съдържа 4 групи в четирите квадранта, както следва: Група 1 / квадрант 1/42 ученици , Група 2 / квадрант 1/29 ученици, група 3 / квадрант 1/36 ученици, група 4 / квадрант 1/23 ученици. Въз основа на горния анализ направихме следните изводи: 1. Адаптиране на дидактическите принципи на квадрантите за анализ на плувната техника обективно променя контрола на практическия тест за плуване в НСА; 2. Оценката на коефициентите за енергия и механична норма на възвръщаемост се използва за извършване на индивидуална диагностика, докато се контролира техниката на плуване;

3. Подквадратите правят контрола върху плувната техника по-прецизен, като дават диференциал от 16 степен.

Abstract:

Our specialized pedagogical experience in the swimming teaching process led us to the following working hypothesis, based on the assumption that the effective swimming technique includes provisions for optimization of the control and evaluation of the teaching of the students, and it facilitates indirectly the progress of the achievement and the final practical test grade. In addition, the opportunity for assigning both individual and collective grade of the swimming technique of the students and the teaching groups is of great importance. Our Experimental part for establishing the grade of the swimming technique of the free style event of the studied 130 students, participating in the common course of education at NSA - content 4 groups in the 4 quadrants as follow: Group 1 / quadrant 1 / 42 students, Group 2 / quadrant 1 / 29 students, Group 3 / quadrant 1 / 36 students, Group 4 / quadrant 1 / 23 students. Based on the above analysis we have drawn the following conclusions:

1. Adapting the didactic principles of quadrants, for analysis of the swimming technique, objectively modifies the control of the practical swimming test at the NSA;
2. The evaluation of the coefficients for energy and mechanic rate of return are utilized in order to perform an individual diagnostic while controlling the swimming technique;
3. The sub-quadrants make the control of the swimming technique more precise by giving a 16-grade differential.

В съавторство

31. Yuri Valev, Bistra Dimitrova (2019). The hipporelaxation as innovative anti-stress model for emotional dynamic and sensation balance. *Original scientific paper. Congress of Applied Sport Science* | Web of Science | Proceeding_book_ICASS_2019 | <http://icass2019.com/>

Резюме:

Хипотерапията повдига различни въпроси и интерпретации - дали това е само спортна практика или лечение с помощта на кон, или ако е възможно да се приложи като рекреационна практика, наречена Хипопорелаксация, за да се превърне в нова нишова туристическа услуга проучването предполага тенденция към положителна емоционална динамика, създадена по време на връзката с коня. Целта на нашето изследване беше да разгледаме особеностите на иновативните антистресови модели за положителна емоционална динамика, за да се постигне баланс в самовъзприятието / самочувствието и да се разгледат индивидуалните мнения за ефективността на влиянието на прилаганото иновативно анти -тресиращ рекреационен модел. Прилагаме психометрична оценка на мнението на клиентите, за да получим резултати относно значенията на числата (точки / тегло). Ние получаваме диапазон на скала за класиране на относителната значимост (I до IV ниво) на изследваните свойства за качествения модел и мненията на клиента за прилаганата хипорелаксация като иновативна антистресова практика за положителна емоционална динамика за постигане на баланс в себе си -perception / самостоятелно усещане. Участниците в нашето проучване от Анталия и София показаха значителни различия, заедно с класирането между двете групи. Участниците в Анталия имат различно класиране, заедно с всички въпроси за необходимостта от положителна емоционална

динамика в сравнение с установената скала за българите. Установените закономерности са ценна ориентир за изграждане на иновативна услуга за нуждите на нишовия туризъм.

Abstract

INTRODUCTION: The Hippotherapy raises various questions and interpretations – whether it is only a sports practice or treatment with the aid of a horse, or if it is possible to apply it as a recreational practice named Hipporelaxation in order to become a new Niche tourism service Our study supposes a tendency toward positive emotional dynamic created during the relationship with the horse.

METHODOLOGY: The aim of our study was to examine the peculiarities of the innovative anti-stress models for positive emotional dynamic to achieve balance in the self-perception/self-sensation and to examine the individual opinions for the influence efficiency of the applied innovative anti-stress recreational model. We apply a psychometric assess of customers opinion to obtain results on the meanings of numbers (points/weight).

RESULTS: We obtain a range scale for ranking the relative significance (I to IV level) of the studied properties for the quality model and the costumer's opinions about the applied Hipporelaxation as innovative anti-stress practice for positive emotional dynamic to achieve balance in the self-perception/self-sensation.

DISCUSSION: The participants in our study from Antalya and Sofia showed significant differences along with the ranking between the two groups. The participants in Antalya have different ranking along with all questions of the need for positive emotional dynamic in comparison with the established range scale for the Bulgarians

CONCLUSIONS: The established regularities are a valuable reference point to build an innovative service for Niche tourism needs.

32. Trendafilov D., B. Dimitrova (2013). Aquaspinning as anti-stress health prevention. *Sport Mont, XI*(37-38-39), p.454. ISSN1451-7485, Index factor 9771-4517-48001.

Резюме

SPA е нещо старо и добро, но в днешно време, обогатено с чудотворното въздействие на културата за водата и аква практиките. Публикацията аргументира мнението за важноста да се популяризира, че SPA е превенция на здравето на здрави хора и подпомага тяхното възстановяване от социалния и професионален ежедневен стрес. В повечето европейски страни и е разпространен друг вид SPA ефект, наречен на кратко - Medical SPA. Нашата работна хипотеза се основава на предположението, че развитието на модули за практикуване на aquaspinning ще позволи да се оптимизират предложените релаксиращи и рекреативни програми за превенция и насърчаване на здравето и красотата. Целта на това проучване е да се определи спецификата от въздействието на акваспининг чрез прилагане на настоящите методи за превенция и промоция на здравето.

Abstract

In a nutshell SPA is something old and good, but nowadays enriched with the miraculous impact of the water culture and aqua practices. But in our opinion is very important to know that the SPA is the health prevention of a healthy people for their recovery from social and professional everyday stress. In most European countries and it became another kind of SPA effects called a short - Medical SPA. Our working hypothesis is

based on the assumption that the development of modules for practicing aquaspinning will allow to optimize the proposed relaxing and procreative prevention programs and promoting the health and beauty. The aim of this study was to determine the specificity of the effects aquaspinning through the application of current methods of prevention and health promotion.

33. Kutincheva, P., B. Dimitrova (2013). Implementation of EU directives for certification of the staff in the spa business in Bulgaria. *Sport Mont*, XI(37-38-39), p.467. ISSN1451-7485, Index factor 9771-4517-48001.

Резюме

Проведен е психометричен експеримент за проучване мнението на водещи експерти от 4 и 5-звездни хотели и първите дипломирани- SPA мениджъри. Обобщените резултати от проучването сочат, че приоритетите са свързани с подобряване качеството на услугите в SPA бизнеса. Установена е острата необходимост за повишаване професионалната квалификация на персонала и хармонизиране на българското законодателство с директивите на ЕС. В тази връзка е посочена важността да включат в националния класификатор нови професии с унифицирани теоретичните категории: "Резултати от специализирано обучение", "Знание", "практически умения" и "компетенции" в образователно-квалификационна степен: "бакалавър", "магистър" и "Доктор".

Abstract

Implemented was a psychometric experiment for survey the opinion of the leading experts from the 4 and 5 stars hotels and the first SPA certified MSc - SPA managers. The summarized results from the study highlight that the priorities are related to improve the quality of the services in the SPA business. We establish the acute need for increasing professional qualification of the personnel and harmonize the Bulgarian legislation with the EU directives. In this regard it is important to implement the national classificator with new professions and unified for this purpose the theoretical categories: "Results of advanced training", "knowledge", "practical skills" and "competencies" in educational and qualification degree: "Bachelor", "MasterSc" and "PhD".

34. Dimitrova, Bistra et al. (2014). Relationship between the state of anxiety and the type „mind-body” in ayurveda for persons engaged with aquayoga. *Journal Research in Kinesiology*, 43 (2), p. 193-197. Google Scholar original apaper.

Резюме:

Предмет на изследване е подборът на конкретни индекси, който проявление определя процеса на текущата или ситуационна тревожност и ги прави съпоставими с отделните доши-аюрведа модели за определяне на индивидуалния психологически стрес профил. Специфични методи на изследване: 1. Анкети, разработени специално от авторите, с открити и затворени въпроси. Акцентите са върху възрастта, трудовия опит, антропометричните данни, мотивацията за участие в организирани акваога дейности, брой седмични посещения на класове, редовна физическа активност, участие в спортни събития в миналото и в момента, диета и интерес към Аквайога, Аюрведа и водата влияят на литературата или научните резултати. 2. Психологически тест за субективна оценка на текущата ситуационна тревожност на участниците в напредналата група. Приложихме теста на Спилбърг (STAI). 3.

Тест за определяне на типа „ум-тяло“ според Аюрведа, чрез изчисляване на съотношението доши „Вата“, „Пита“ и „Кафа“. Стигнахме до формулирането на следните основни изводи, основани на общите изводи от горния анализ на резултатите: Класовете по аквайога са важен и силен мотивационен фактор за социалната интеграция на индивида; Във все по-нарастващия стрес в съвременния ни свят йога практиките се възприемат като приятни, възбуждащи и релаксиращи занимания, изключително за минимално чувство на тревожност и напрежение; Познаването на вашия собствен тип „ум-тяло“ в Аюрведа е важна предпоставка и основна нужда от допълнителната информация, полезна и необходима за всеки практикуващ аквайога.

Abstract

The research subject is the selection of specific indexes, which manifestation defines the process of the current or situational anxiety and made them comparable to the individual doshas-Ayurveda models, for defining the individual psychological stress profile. Specific methods of study: 1. Polls developed specifically by the authors, with open and closed questions. Highlights are on the age, the work experience, the anthropometric data, the motivation to participate in organized aquayoga activities, number of weekly visits to classes, regular physical activity, participation in sports events in the past and currently, diet and interest in Aquayoga, Ayurveda and water influences literature or scientific results. 2. Psychological test for subjective assessment of current situational anxiety of the participants in the advanced group. We applied the Spielberg test (STAI). 3. Test for defining the type of „mind-body“ according Ayurveda, by calculating the ratio of „Vata“, „Pita“ and „Kaffa“ doshas. We have come to formulating the following basic conclusions, grounded on the general conclusions on the above results analysis: The aquayoga Classes are an important and strong motivational factor for the social integration of the individual; In an ever increasing stress in our modern world, yoga practices are perceived as pleasant, exciting and relaxing activities exclusive to a minimum sense of anxiety and tension; Knowing your own type of „mind-body“ in Ayurveda is an important prerequisite and basic need for the additional information useful and necessary for every practitioner of aquayoga.

35. Jordanov, J., B. Dimitrova (2011). Health, SPA and wine tourism in the home of Orpheus and Eurydice. Proceeding with abstracts. *First international scientific conference for SAP&Wellness'2011* [Първа научна конференция по SAP&Wellness'2011]. Plenary report [In Bulgarian]. *Interdisciplinary and innovative approach in SPA&Wellness industry.* [Интердисциплинарни и иновативни подходи в SPA&Wellness индустрията]. Ed.NSA Press. Sofia. ISSN 1314-3433

Резюме:

Визия: Здравен, SPA и винен туризъм в родината на Орфей и Евридика

Мото: Добре дошли в България, страната на розите, здравето и дълголетието „SPA дестинация за четири сезона“

Цел: Да промотираме България като целогодишна „Дестинация за SPA релакс с дъх на вино и история“

Може ли България да стане „Новата Здравница“ на Европа и Балканския регион?

Отговорът е: Тръгнете с нас по „Пътя на Слънцето, Здравето и Дълголетието“, за да откриете уникалната красота и възбуждащите сили на българската Природа.

Основните оздравителни и SPA зони / или Екотеритории/ на България са:

Черноморското крайбрежие

Средногорието и Стара планина

Пиринският и Рило-Родопският район.

Най-авторитетни български и чуждестранни учени и експерти потвърждават, че това са зони с едни от най-добрите съчетания на природни фактори, оценени като лечебно-възстановителни и SPA туристически ресурси не само в България и на Балканския полуостров, но и в цяла Европа.

Abstract:

Vision: Health, SPA and wine tourism in the home of Orpheus and Eurydice

Motto: Welcome to Bulgaria, land of roses, health and longevity "SPA destination for four seasons"

Objective: To promote Bulgaria as a year-round "Destination SPA for relaxation with the scent of wine and history"

Can Bulgaria to become a "new ZDRAVNITSA" Europe and the Balkans?

The answer is: Go with us "path of the sun, health and longevity" to discover the unique beauty and resurgent forces of the Bulgarian nature.

Primary health and SPA areas / or Ekoteritorii / of Bulgaria are:

- Black Sea Coast
- Srednogorie and Stara Planina
- Pirin and Rila-Rhodope region.

The most prominent Bulgarian and foreign scholars and experts confirm that these are areas with some of the best combinations of natural factors assessed as rehabilitation and SPA tourism resources not only in Bulgaria and the Balkans, but also in Europe.

36. Серафимова, Б., Б. Димитрова (2012). Специализиран функционален профил на лица от класове по йога. *Първа научна конференция по SAP&Wellness'2011. Интердисциплинарни и иновативни подходи в SPA&Wellness индустрията.* Научно списание „Спорт и наука“, С., извънреден брой 1, 2012 г., стр. 142, Изд. БПС ООД. ISSN 1310-3393

Резюме

Работната ни хипотеза е базирана на предположението, че разработването на специализиран функционален профил ще позволи да се разкрие и потвърди ефектът от заниманията по йога върху сърдечносъдовата, дихателната и координационни система на човешкото тяло. Целта на настоящото изследване е да се установи спецификата на психо-функционалния профил при лица от женски пол с различно ниво на подготовка по йога.

Експериментално изследване за въздействието на заниманията по йога върху физиологичните параметри на сърдечносъдовата, дихателната и координационни система в естествена среда. Анкетно проучване за установяване мотивите на изследваните лица за включването им в занимания по йога.

Обект на основния експеримент бяха общо 38 лица от женски пол на възраст от 18 до 78 години, разделени в две групи от по 19 души според нивото си на подготовка и стаж. Специализирани методи на изследване бяха:

1. Сърдечно-белодробни функционални проби със задържане на дишането (апноични):

✓ Проба на Фланг-Щанге със задържане на дишането след дълбоко вдишване;

- ✓ Проба на Генч-Сабразе със задържане на дишането след дълбоко издишване;
- ✓ Модифицирана проба на Руфие за състоянието на сърдечносъдовата система;
- ✓ Модифицирана проба на Ромберг за координация на движенията.

Abstract

Our working hypothesis is based on the assumption that the development of specialized functional profile will allow to reveal and confirm the effect of yoga classes on the cardiovascular, respiratory systems and coordination of the human body. The aim of this study was to determine the specificity of the psycho-functional profile for female individuals with different levels of training in yoga.

✓ Experimental study on the impact of yoga activities on physiological parameters of the cardiovascular, respiratory systems and coordination in natural surroundings.

✓ Survey to establish the motives of the respondents for their involvement in yoga classes.

Object of the main experiment were a total of 38 female individuals, aged 18 to 78 years, divided into two groups of 19 people according to their level of training and experience. Specialized research methods were:

1. Sardechno-pulmonary function tests with breath holding / apnoic /:

- ✓ Sample of wing-rod with breath holding after deep inspiration;
- ✓ Sample of Genc-Sabraze with breath holding after deep exhalation;
- ✓ Modified sample of the Ruffi status of the cardiovascular system;

37. Димитрова, Б. (2011). Социален импакт на аква практиките. Международен форум на Варненска Туристическа Камара. Спортният туризъм : възможност за удължаване на туристическия сезон : Черноморски туристически форум, Варна, [29.09 - 01.10.] 2011. Сборник под редакцията на Нешков, Марин (български, английски език), Конференция Варна, 2011 г.

Резюме

Здравето засяга всички лично, а работоспособността прави хората по-добри или по-слаби професионалисти. Тези две причини са фундаментални за съвременния свят и не изискват да се привеждат други аргументи, освен статистическа информация. Само в рамките на ЕС над 200 милиона души на различна възраст участват в спортна анимация или практикуват SPA и Wellness методи, аква практики или източни техники за релаксация, здравна превенция и рекреация. SPA дейностите в съвременния динамичен живот заемат все по-сериозно място в индивидуалния график на хора от различна възрастова, етническа, полова и професионална категория. В тази връзка цел на изследването е да се определят стратегическите насоки за ефективно развитие на спортно-анимационните, SPA и Wellness практиките, като алтернатива на социалния стрес. Задачите на изследването са насочени към установяване, ранжиране и определяне процентните съотношения на предпочитанията, базирани на проучените експертни мнения по посочените проблеми и разработване на корелационни модели.

Abstract

Health affects everyone personally, and work ability makes people better or weaker professionals. These two reasons are fundamental to the modern world and do not require arguments other than statistical information. Within the EU alone, more than 200 million people

of all ages take part in sports animation or practice SPA and Wellness methods, aqua practices or Eastern techniques for relaxation, health prevention and recreation. SPA activities in modern dynamic life occupy an increasingly important place in the individual schedule of people of different ages, ethnicities, genders and occupations. In this regard, the aim of the study is to determine the strategic guidelines for effective development of sports-animation, SPA and Wellness practices, as an alternative to social stress. The tasks of the research are aimed at establishing, ranking and determining the percentage ratios of preferences, based on the studied expert opinions on the mentioned problems and development of correlation models.

III. РЕЗЮМЕТА НА ДОКЛАДИ ОТ УЧАСТИЯ В КОНГРЕСИ И БРАНШОВИ КОНФЕРЕНЦИИ В SPA ТУРИЗМА (непубликувани) - СЕРТИФИКАТ

38. Димитрова, Б. Измерения на войната за таланти в глобалния SPA&Wellness туризъм. Доклад на Първия конгрес на БСБСПА. Хисаря 28-30 Май 2014 г. *Modeling of the supervision in the Wellness tourism. First congress of BUBSPA, Hisarya 28-30 May 2014.*

Резюме:

Един частен проблем в глобалната образователна политика се явява качеството на кадрите в SPA&Wellness туризма. СПА, Уелнес и таласо културата (SPA&Wellness&Thalasso culture) е съвсем нов сектор в българския туризъм и образователна система. В България, до 2014 г. има акредитирани само 2 програми: една в направление 7.5. Здравни грижи и една в 7.6 Спорт. Липсват учебни програми за Уелнес туризъм. Необходимо е хармонизиране на учебните модули със съвременните европейски интердисциплинарни компетенции и изискванията на трансферната кредитна система. По данни на Global SPA&Wellness, извън България съществуват само още 2 други програми – 1 в Европа и 1 в региона на тихоокеанския басейн.

Abstract:

A private problem in global education policy is the quality of the staff in the SPA & Wellness tourism. Spa, Wellness and Thalasso Culture (SPA & Wellness & Thalasso culture) is a whole new sector in the Bulgarian tourism and education. In Bulgaria by 2014 there are accredited only two programs: one in the direction of 7.5. Health care and one 7.6 Sport. There are no training programs for wellness tourism. It's important to align the educational modules with current European interdisciplinary competencies and requirements of the credit transfer system. According to the Global SPA & Wellness, outside Bulgaria there are only 2 other programs - one in Europe and one in the Pacific region.

39. Димитрова, Б. Европейски регламенти за сертификация на SPA кадрите. III-th Balkan SPA&Wellness Summit. Openning Report. Arangelovetz, Serbia, 2013. Plaque for particular contribution.

Резюме

Кадрите за СПА бизнеса са крайно недостатъчни и обучението на по-голяма част от тях е далече от европейските стандарти. Те трябва непрекъснато да подлежат на развитие и професионално усъвършенстване, за да отговарят на динамиката, с която се развива

туристическият бранш и СПА услугите. Необходими са утвърдени програми за обучение на кадри в сферата на мениджмънта и услугите на СПА и Уелнес центровете. Трябва да се отбележи, че не само в България, но и в Европа намирането на високо квалифициран персонал за Спа центровете е голям проблем. /1, 5 /

В някои от създадените у нас 5-6 асоциации по балнеология, SPA и Wellness се работи за създаване на регулаторни инструменти и критерии за развитието на SPA и Wellness бизнеса, но резултатите са частични и не допринасят за съществено подобряване на кадровата политика в бранша и регулиране дейността на SPA и Wellness заведенията. Липсата на собствени или взаимствани от страните в ЕС норми, стандарти и утвърдени изисквания от оторизиран държавен орган /напр. МЗ/ на тези услуги, предлагани в Спа и Уелнес заведенията е проблем и на самата образователна система. Националният регистър на професиите е непълен от гледна точка на профилите на специалистите, които могат да работят и окомплектоват персонала на този тип заведения.

Summary: Implemented was a psychometric experiment for survey the opinion of the leading experts from the 4 and 5 stars hotels and the first SPA certified MSc - SPA managers. The summarized results from the study highlight that the priorities are related to improve the quality of the services in the SPA business. We establish the acute need for increasing professional qualification of the personnel and harmonize the Bulgarian legislation with the EU directives. In this regard it is important to implement the national classifier with new professions and unified for this purpose the theoretical categories: "Results of advanced training", "knowledge", "practical skills" and "competencies" in educational and qualification degree: "Bachelor", "MasterSc" and "PhD".

40. Димитрова, Б. Български СПА Бранд. II-th Balkan SPA&Wellness Summit. Opening Report. Cesme, Turkey, 2012. Certificate for particular contribution.

Резюме:

Материалът прави кратка ретроспекция на исторически извори и предлага изясняване, чрез конкретни съдържателни примери, на специализираната SPA&Wellness терминология. Съсредоточава анализът върху регламентирането на SPA&Wellness туризма в българския Закон за Туризм. Разработен е SWOT анализ за потенциала на SPA туризма в град София. Систематизирани са български научни иновации за ритуализация на предлаганите SPA&Wellness туристически пакети. Описани са възможностите за внедряването им в българските туристически обекти. Аргументирана е необходимостта от внедряване на интердисциплинарни подходи за устойчиво развитие на SPA&Wellness туризма в България, което би увеличило приходите от този специфичен вид туризъм.

Summary: The material makes a brief retrospective of historical sources and provides clarification through concrete meaningful examples of the specialized SPA & Wellness terminology. The analysis focuses on the regulation of SPA & Wellness Tourism in the Bulgarian Law on Tourism. Have been developed a SWOT analysis for the potential of SPA tourism in Sofia. Have been systemized Bulgarian scientific innovations for ritualizing the proposed SPA & Wellness packages. Described are the possibilities for their implementation in the Bulgarian tourist sites. Have been argued the necessity of implementation of interdisciplinary approaches to sustainable development of SPA & Wellness Tourism in Bulgaria, which would increase the revenue from this particular type of tourism.

41. Димитрова, Б. Превенция на здравето на плода и майката чрез аквааеробика. II-th International conference of Medical SPA. Opening Report. Budva, Monte Negro, 2013. Certificate for participation.

Резюме

СПА (SPA) е модерната дума за обединяване на здравословното с релаксиращото за постигането на красивото. Има няколко версии за произхода на думата "SPA", която е важно да се изписва винаги на латиница, защото на кирилица не означава нищо. В едната е използвана абривиатурата на израза "Sanus per aqua – здраве чрез вода". В термина SPA съвременният човек поставя от здравословните рекреативни процедури за красота и превенция на здравето до релаксиращи хидро терапии чрез вода, възстановяващи кожата, тялото и психика посредством широк спектър от въздействия, програми, някои от които познати от столетия, а други – по-млади от декада. Припомнете си красивата Клеопатра, която се къпела в магарешко мляко. ESPA е имало и преди нея, просто не са му казвали така. С две думи, SPA е нещо старо и хубаво, но обогатено в наши дни с чудотворното въздействие и на аква практиките. Но по наше мнение е много важно да се знае, че SPA е превенция на здравето на здравия човек за възстановяването му от социалния и професионален ежедневен стрес.

Abstract

SPA (SPA) is a modern word association with healthy relaxation to achieve beauty. There are several versions about the origin of the word SPA "SPA", which is important to always written in Latin, because the Cyrillic alphabet does not mean anything. At one used abbreviation of the phrase "Sanus per aqua - health through water". In terms SPA modern man places of recreation health beauty and health prevention, to the relaxing hydro therapy through water, recovering skin, body and psyche through a wide range of impacts, programs, some of them known for centuries, while others - more younger than decade. Recall that the beautiful Cleopatra bathed in donkey milk. E SPA had before it, just have not told him so. In a nutshell SPA is something old and good, but nowadays enriched with miraculous impact of aquaculture practices. But in our opinion is very important to know that the SPA is the prevention of health of a healthy person for his recovery from social and professional everyday stress.

42. Димитрова, Б. Приложение на антистрес методики в сферата на SPA&Wellness. Годишен Конгрес на Европейската SPA асоциация. 9-11 юни 2013 г. Поморие.

Резюме

България е на трето място в Европа и на пето място в света по изобилие и разнообразие по минерални извори на квадратен километър територия, като 90% от тях са с лечебни свойства. За превръщането на България в предпочитана дестинация е необходимо очертаването на проблемните въпроси на SPA и WELLNESS бизнеса. Първият е свързан с установяване на състоянието за най-често ползваните SPA услуги. Вторият проблем е насочен към конструирането на механизми за реално подобряване качеството на SPA и WELLNESS услугите. И третият, но вероятно фундаментален въпрос се отнася до формулирането на национални приоритети за развитие на индустрията за свободното време. В тази връзка **цел** на изследването е да се определят стратегическите насоки за ефективно развитие на SPA и

WELLNESS практиките като алтернатива на социалния стрес.

Abstract

Bulgaria ranks third in Europe and fifth in the world in abundance and diversity in mineral springs per square kilometer of territory, 90% of them have healing properties. For Bulgaria to become a preferred destination is necessary to outline the problematic issues of the SPA and wellness business. The first relates to establishing a state for the most commonly used SPA services. The second issue focuses on the design of mechanisms to effectively improve the quality of the SPA and wellness services. And the third, but probably relates to the fundamental formulation of national development priorities for the leisure industry.

In this respect aim is to define the strategic guidelines for the effective development of the SPA and wellness practices as an alternative to social stress.

43. Димитрова, Б. Специализиран функционален профил на лица от класове по йога. Анализ и внедряване на SPA и Wellness продукти и ритуали във верига хотели "Шарлопов". Доклад на практически семинар за служителите на хотелите членове на БСБСПА. София 20-23 Февруари 2013 г.

Работната ни хипотеза е базирана на предположението, че разкриването на спецификата на предлаганите и разработването на нови SPA продукти ще позволи да се оптимизират релаксиращи и рекреативни програми и ритуали в Шарлопов SPA клуб Сандански. Целта на настоящата дипломна работа е анализът на SPA продуктите на веригата "Шарлопов хотелс" и внедряването им в практиката и у нас. Ограничаването на изследователския обект се определя от наличието на фирмени SPA продукти само в системата на "Шарлопов хотелс". Вниманието в дипломната работа е насочено и към началните прояви на предлаганите SPA ритуали във VIP зоната – за богати клиенти. Достъпът на данни е позволен заради заемания пост от дипломанта – главен SPA мениджър на хотел Шарлопов в гр. Сандански.

Abstract

Our working hypothesis is based on the assumption that disclosure of the specifics of the proposed development of new SPA products will allow to optimize the relaxing and recreative programs and rituals in Sharlopov Sandanski SPA club. The purpose of this thesis is the analysis of SPA products in the chain Sharlopov Hotels and their introduction into practice in Bulgaria. Limiting the research object is defined by the presence of SPA products in the company of Sharlopov Attention in the thesis work is also aimed at opening events of the proposed SPA rituals in the VIP area - for wealthy clients. The author of the report is the Chief manager of the SPA center in the SPA Hotel Pirin in Sandanski.

44. Димитрова, Б. Специализирани кардио-програми за SPA пакети по аква аеробика. Доклад на практически семинар за служителите на SPA хотел "Олимп". Веллинград 19-22 Април 2013 г.

Резюме

Работната ни хипотеза е базирана на предположението, че разработването на кардио-

програми за аква аеробика с различна интензивност ще позволи да се оптимизират предлаганите релаксиращи и рекреиращи програми и ритуали в българския SPA бизнес. Цел на настоящото изследване е да се установи спецификата на въздействие при прилагане на разработените кардио-програми за SPA пакети по аква аеробика. Обект на изследването са различните мускулни зони на тялото и разработване на специализирани батерии от упражнения, както и възможностите на комбинирани SPA пакети по аква аеробика за различните нужди на клиентите.

Въздействията във водна среда са средство за хидрорекреация, следователно те са здравно-превантивна или бюти мярка, в този смисъл те подобряват качеството на живот, когато се прилагат в ежедневието.

Abstract:

Our working hypothesis is based on the assumption that the development of cardio -programs for aquaaerobic varying intensity will allow to optimize the proposed relaxing and recreative programs and rituals in Bulgarian SPA business. The aim of this study was to determine the specificity of effects in the application of cardio-developed programs for SPA packages aquaaerobic. The object of the study are different muscle areas of the body and development of specialized batteries of exercises and opportunities combined aquaaerobic SPA packages for different customer needs. Effects in the aquatic environment are a means to hidrorecreative therefore they are health or beauty preventive measure in this sense, they improve the quality of life when are used in everyday life.

45. Димитрова, Б. Анализ и внедряване на български SPA Продуктови линии на основа на розово масло. III-та Конференция по Beauty&SPA. 11-13 Ноември 2013 г.Боровец, Организатор Лидера Груп.

Резюме

Българската розова долина се намира в гр. Казанлък – разположен в географския център на съвременна България между величествените върхове на Стара планина и меките склонове на Средна гора, долината на река Тунджа, известна от дълбока древност като долината на розите и тракийските владетели. Благодарение на уникалния климат и природни условия това място дава на света растения с високо съдържание на биологично активни вещества, открити още преди хиляди години, приемащи се и в наши дни. Уникалният ефект на веществата помага на хората за здраве и красота. За хората от Подбалкана розоберът не е обикновена работа, а истинско изкуство. Българската розова суровина се влага в най-ценните одеколони – тънката "розова" линия между Париж и градините в Казанлъшко. Историческите корени на тази връзка са положени още през 80-те години на 20 век.

Abstract

Bulgarian Rose Valley is situated in Kazanluk - located in the geographical center of contemporary Bulgaria between the majestic peaks of the mountain Stara Planina and soft slopes of the Central forest of Tundja valley, known since ancient times as the Valley of Roses and Thracian rulers. Thanks to the unique climate and natural conditions, this site gives world plants with high content of biologically active substances found thousands of years before taking up the present day. Unique effect of substance helps people to health and beauty. For the people from the Podbalkana, picking is not an ordinary job, and real art. Bulgarian rose raw material goes into the most valuable colognes

- thin "pink" line between Paris and gardens in Kazanluk. The historical roots of this connection have been made yet in the 80 years of the twentieth century.

46. Димитрова, Б. Специализиран психологичен профил на лица от класове по аквайога. Доклад на практически семинар за служителите на Wellness център "Енергия". София 20-23 Май 2012 г.

Резюме

Работната ни хипотеза е базирана на предположението, че разработването на специализиран психологически профил и индивидуални доши модели по Аюрведа ще позволи да се разкрие и потвърди ефектът от заниманията по йога. Цел на настоящото изследване е да се установи спецификата на психологическия профил при лица от женски пол с различно ниво на подготовка по йога и да се изработят индивидуални доши модели по Аюрведа. Психологическо изследване за ситуативната тревожност след провеждане на специфични йога занимания и след изпълнение 108 пъти на «Слънчевия комплекс». Разработване на индивидуални доши модели за определяне на типа съзнание-тяло по Аюрведа. Обект на основния експеримент бяха общо 70 лица от женски пол, на възраст от 18 до 78 години, с различно ниво на подготовка и стаж по йога. Специализирани методи на изследване бяха: 1. Психологически тест за субективна оценка на моментната ситуативна тревожност; 2. Методика за определяне на типа "съзнание-тяло" по Аюрведа; 3. Анкетно проучване за установяване мотивите на участничките в експеримента за включването им в заниманията по йога.

Abstract: Our working hypothesis is based on the assumption that the development of specialized psychological profile and individual doshas in Ayurveda models will allow to reveal and confirm the effect of yoga classes. The aim of this study was to determine the specificity of psychological profile in female individuals with different levels of training in yoga and to develop individual models doshas in Ayurveda. Psychological Study of situational anxiety after a specific yoga classes and 108 times after completion of the "Solar Complex." Development of models for individual doshas typing mind-body in Ayurveda. Object of the main experiment were 70 female individuals, aged 18 to 78 years, with different levels of training and experience of yoga. Specialized research methods were: 1. Psychological test for subjective assessment of current situational anxiety, 2. Methods for determining the type of "mind-body" in Ayurveda, 3. Survey to establish the motives of the participants in the experiment for their involvement in activities in yoga.

47. Димитрова, Б. Анализ и внедряване на спа и балнеоложки продукти и ритуали в спа клуб "Стримон" в гр. Кюстендил. Доклад на практически семинар за служителите на SPA хотел "Двореца". Велинград 20-23 Април 2012 г.

Резюме

Предмет на изследването са специфичните показатели на някои SPA процедури и ритуали и тяхното прилагане на българския туристически пазар. SPA продуктите са изследвани като фирмени продукти и елемент от спектъра услуги на Стримон SPA клуб в Кюстендил, но извън контекста на възможностите за анализ на тяхната финансова ефективност.

Обекта на изследване можем да определим като два вида въздействия. Вниманието в

експеримента е насочено първо към фирмените SPA продукти в системата на SPA клуб Стримон, ефективното им въздействие върху организма на клиентите и тяхното прилагане на българския SPA туристически пазар. Вторият вид обект на изследване са 50 (15 мъже и 35 жени) редовни клиенти на клуба, които взеха участие в психометричния експеримент. Ограничаването на изследователския обект се определя от наличието на фирмени SPA продукти само в системата на SPA клуб Стримон в Кюстендил. Достъпът до данни е позволен заради заемания пост от дипломанта – SPA експерт на SPA клуб в хотел Стримон в Кюстендил.

Abstract

The paper studies the performance of some specific SPA procedures and rituals and their implementation in the Bulgarian tourist market. SPA products were tested as company products and element of Strymon SPA Club Kyustendil, but beyond the capacity to analyze their financial performance. The object of study can be defined as two species.

Attention in the thesis is directed first to the company SPA products in the system of SPA club Strymon, their effective impact on the body of customers and their implementation in the Bulgarian SPA tourism market. The second kind of object of study, 50 (15 men and 35 women) patrons of the club who took part in a psychometric test.

Limiting the research object is defined by the presence of corporate SPA products only in the system of SPA club Strymon in Kyustendil. Access to data is allowed because of student loans fast - SPA expert SPA Club hotel in Kyustendil Strymon. Tourist Forum SPA and Wine (Sandanski, Corfu; 2014) сборник | английски | 2014.

III. МЕНИДЖМЪНТ И ЛОГИСТИКА НА НАЦИОНАЛНИ, РЕГИОНАЛНИ И МЕЖДУНАРОДНИ СПЕЦИАЛИЗИРАНИ И ТЕМАТИЧНИ СЪБИТИЯ В SPA&WELLNESS ТУРИЗМА:

АВТОРСКИ КОНЦЕПЦИИ ЗА ПУБЛИЧНИ СЪБИТИЯ И КАМПАНИИ:

- Международен Воден Мост (2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020 г.) - Сертифицирано събитие, част от световната кампания на ООН за „22 Март - Деня на Водата“;
- Международен Уелнес Ден (2016, 2017, 2018, 2019, 2020 г.) - Сертифицирано събитие, част от световната кампания на Global Wellness Institute (Miami, USA) - за „2-ра Събота на м. Юни“;
- „Велинград SPA столица на Балканите“ – 5 годишен Юбилей, под патронажа на Министерството на икономиката и енергетиката – сектор „Туризм“ и Община Велинград.
- Над 5 броя собствени телевизионни продукции с БНТ и TF 1 – „Водни феерии“ (водни спектакли с българския национален отбор по синхронно плуване);
- Над 30 забавно-развлекателни спектакли с над 70 участника, представяни в България, Гърция, Турция, Франция и Кралство Мароко.

ДРУГИ ФОРУМИ:

- Национални кръгли маси – НСА и Министерство на туризма (2012, 2013, 2017, 2019)
- Юбилеен форум 5 год. Европейско SPA образование в България (2012)
- Национална кръгла маса – Медикъл SPA (2016)
- Първа международна научна конференция за иновации в SPA&Wellness туризма (2017)
- Юбилеен форум 10 год. Европейско SPA образование в България (2017)
- Балканска кръгла маса за иновации в SPA&Wellness туризма – Банкя, Здравен Център „Здраве“ (2017)
- Първи Балкански Връх за иновации в SPA&Wellness туризма и лансиране на нов Балкански Бранд – София, хотел Витоша Парк (2018)
- Финална международна конференция за иновации в туризма „Wellness инструктор, финансирана по програма Еразъм+, KA2, София (2018)
- Онлайн научно списание на български език „Смарт иновации в Рекреативната, Уелнес индустрия и Нишов туризъм“
- Онлайн научно списание на английски език „smart innovations in the Recreation&Wellness Industry and Niche tourism “

IV. ИНТЕРВЮТА И МЕДИЙНИ ИЗЯВИ

- 1. Интервю с доц. Бистра Димитрова, дн, (видео материал излъчен по YouTube) по време на Световна научна конференция „Химия, физика и биология на Водата“ <https://www.youtube.com/watch?v=HJKA9-z Ggo>**

Интервюто е на английски език по повод Световна научна конференция „Химия, физика и биология на Водата“ (2016 г.). В него се коментира потенциала на българските минерални води, разнообразието на техния температурен диапазон и разнородна минерализация. Акцентирана е възможността България да се превърне в глобален образователен лидер по доставка на специализирано образование за Рекреативната, Уелнес Индустрия и Нишов туризъм.

- 2. Интервю с доц. Бистра Димитрова, дн, (материал на хартиен носител публикуван в глобалната електронна платформа с 80 милиона потребители - ISSUU) по време на Световна научна конференция „Химия, физика и биология на Водата“ [https://issuu.com/waterconference/docs/web revise- water conference 2016 9](https://issuu.com/waterconference/docs/web_revised_water_conference_2016_9)**

Интервюто е на английски език по повод Световна научна конференция „Химия, физика и биология на Водата“ (2016 г.). За форумът сме определени за съорганизатор (от българска страна с официално писмо) и натоварени за супервайзър на медийното покритие на събитието, проведено в Правителствената Резиденция „Бояна“ с писмо от научния Директор Проф. Джералд Полак.

- 3. Интервю по повод Създаване на балканския Клъстер по здравен, SPA&Wellness туризъм. Интервюто е с доц. Бистра Димитрова, дн в Националната телевизия на Черна гора, по време на 2-рата Средиземноморска конференция на ООН Световната туристическа организация**

Интервюто е с доц. Бистра Димитрова, дн и бе излъчено по Националната телевизия на Черна гора, в предаването „Здравословен начин на живот“ с водещ Влатко Стъепович и Почетен председател на Балканския Клъстер. Отбелязана е ползата и потенциала на здравния туризъм на Балканите и в региона на Средиземно море. Втората Средиземноморска конференция на ООН Световната туристическа организация е престижно международно събитие, което диктува тенденциите в политиките: „...форумът е важна крачка в посока на разширяване възможностите на Балканите като SPA туристическа дестинация. Разкрити са предимствата на българските минерални води в региона, лечебните им свойства, огромния дебит в секунди, високата температура и модерната инфраструктура.

4. „SPA образование в България – 5 годишен Юбилей“. Интервю с Б. Димитрова. БНР – Радио Бинар (с видео картина на живо по интернет, за българи зад граница) 2014 г.

Интервюто е по повод Международен Воден Мост (2014 г.) - Сертифицирано събитие, част от световната кампания на ООН за „22 Март - Деня на Водата“. Отбелязана е 5-та годишнина от въвеждането на първата магистърска програма по „SPA култура, източни и аква практики“, като важна крачка в посока на създаването на управленски кадри за нуждите на SPA&Wellness индустрията на Балканите и Европа. Подчертан е потенциалът за кариерна реализация на дипломираните студенти в европейския SPA&Wellness Бизнес. Приведени са статистически аргументи в подкрепа на програмата и нейното ранкиране на 2-ро място в Европа, както е изяснена нуждата на бизнеса от такива специалисти. Посочен е моделът за организацията на неправителствените ресорни организации и хармонизирането на 6 български Институции за включването в Националната класификация на професиите и длъжностите на 3 нови професии в подкрепа на SPA&Wellness Бизнеса в България.

5. „Global Water Health – Framework Platform“. Интервю с Б. Димитрова. БНР – предаването „Пулсът на София“ (с видео картина на живо по интернет, за българи зад граница) 2015 г.

Интервюто е по повод **Global Water Health** (Водата за глобално здраве 2015 г.) - Сертифицирано събитие, част от световната кампания на ООН за „22 Март - Ден на Водата“. Лансирана е нова глобална концепция от Програмния съвет и дипломираните магистри на магистърски програми по „SPA култура, източни и аква практики“ и „SPA култура, хидро, лито и таласо практики“, като важна крачка в разпространяването на нов вид култура за общуване с водата и запазване на водните ресурси чисти за бъдещите поколения на глобално ниво. Подчертан е потенциалът на лечебните свойства на българските минерални води и неизползвания им потенциал в подкрепа на европейския SPA&Wellness Бизнеса. Приведени са статистически аргументи в подкрепа на българския термален туризъм и неговото ранкиране на 1-во място по дебит в секунда, 1-во място по лечебни свойства, 2-ро място в Европа по брой на минералните извори, както е изяснена нуждата на разпространяване на този нов вид култура сред младите хора. Партньори на събитието бяха 13 университети от България, Балканите, Европа и Америка, 4 български институции, 7 НПО водещи учени, кметове на общини и публични личности.

Посочен е моделът за разпространяване на информацията онлайн, чрез жива стрийм връзка, с излъчване по всички информационни точни на ООН на 22 Март, 2015 (и на живо в интернет с директна видео картина от събитието, за Android, iPhone, iPad и Smart Phone). Отбелязана е ползата от активната гражданска позиция на младите хора в България в подкрепа на политиките за съхраняване на водните ресурси чисти за бъдещите поколения. Създаден бе първият „Wellness Media Club“, като неразделна част от Рамковата платформа.